

Sancty bora ventura dicit

2

Angeb. 3)

138

... ecclesie
... presbiteria sacra
... genit
... In quo
... exo
... rramis

... suae
... in rocam op
... magister
... ad quos
... gravissime e
... pmi

Dn atri
filios su
ipse hui
ate futu
cedo vo
verecum

... timorem
... capresse in
... timor
... qm
... evo
... e
... ergo ad uni
... niam gratias n
... r cer
... atq exple
... nō
... i

quantomagis p verbo impuritatē & turpitudinis
Graviora sunt enī vba p̄cipitationis / q̄ ociosa. Er
go si pro ocioso verbo ratio postitur / quantomagis
pro sermone impietatis pena exsoluitur.

Capitulum tertium Tres habens partes.

Quid igitur? Adutos nos esse oportet? Adinime.
Est enim tēpus tacendi. & tempus loquēdi. De
inde si pro verbo ocioso reddimus rationē / videam
ne reddamus & pro ocioso silentio. Est enim negocio
sum silentium. ut erat Susanne. que plus egit tacen
do / q̄ si esset locuta. Tacēdo enim apud homines / lo
cuta ē deo. Nec vllum maius iudiciū sue castitatis i
ueni / q̄ silentiū. Conscientia loquebat / ubi vox non
audiebatur. nec q̄rebat pro se hoīm iudiciū / que ha
tebat domini testimoniū. Ab illo igit̄ volebat absol
ui / quē sciebat nullo mō posse falli. Ip̄e dñs in euan
gelio tacens operabatur salutem hominum.

Recte ergo David nō silentium sibi indixit perpe
tuū / sed custodiā. Custodiamus ergo cor nostrū. Cu
stodiamus os nostrū. Verunq̄ enim scriptum ē. Hic
ut os custodiamus. Alibi tibi dicit. Omni custodia
serua cor tuū. Si custodiebat David / tu non custodi
es? Si immūda labia habebat / Isaias / qui dixit / o mi
ser ego / qm̄ cōpunctus sum / quia cū sim homo / & im
mūda labia habeo / si p̄beta dñi immūda labia ha
bebat / quomodo nos munda habemus.

Et cui / nisi vnicuiq̄ nostrū scriptū ē / septi possessi
onē tuam spinis / aurū & argentū tuum alliga / & ori
tuo fac osium / & vectem / & verbis tuis iugum & sta
teram. Possessio tua / mens tua est. Aurum tuum / cor
tuum est. Argentum tuum / eloquium tuū est. Eloquia
domini / eloquia casta / argentum igne examinatum.

... non possessio mea
... homo mīus. Sep
... cogitatio
... in ea irrat / & ca
... passiones. ne
... videntia cui
... domine tuū. P
... quia predi
... fructus n
... atq; eterne f
... ut sint tibi
... ne saluar. & r
... retractor. & r
... annis. ex
... ac deflans
... nec oleu
... mentis. S
... Si or tu o
... diligēt
... vocem tuam. & c
... hodie lectu
... Ergo si trāsum
... malum ser
... ne in culpam
... statera. h
... qua tua mens fu
... frenos hab
... mensuram. Ser
... infite. ut sic gra
... in verbis mox

Capitulum quartum

... mō p̄cipit
... mō p̄cipit
... mō p̄cipit

... alligat
... aurū
... argentū

Bona etiam possessio / mens bona . Deniq; possessio
 preciosa / homo mūdus . Septi ergo hanc possessionē .
 ⁊ circumvallato cogitationib; . munito spinis sollici
 tudinū . ne in eā irrūat / ⁊ captiuā ducant irrationa
 biles corporis passiones . ne incurserent motus graues
 ne dirripiant vindemiā eius / transeuntes viā . Custo
 di interiorē hominē tuum . Noli eū quasi vilem negli
 gere ac fastidire . quia preciosa possessio est . Et meri
 to preciosa . cuius fructus non caducus ⁊ tempora
 lis / sed stabilis atq; eterne salutis / est . Cole ergo pos
 sessionem tuam . ut sint tibi agri . Alliga sermonē tuū
 ne luxuriet . ne lasciuat . ⁊ multiloquio peccata sibi
 colligat . Sic restrictor . ⁊ ripis suis coerceat . Cito
 lucum colligit amnis exundans . Alliga sensum tuum
 non sit remissus ac defluus . ne dicatur de te / non est
 maligna apponere . neq; oleum . neq; alligaturam . Ha
 bet suas habenas mentis sobrietas . quibus regitur
 ⁊ gubernatur . Sic ori tuo ostium . ut claudatur vbi
 oportet . ⁊ obseretur diligentius . ne quis in iracundi
 am exciter vocem tuam . ⁊ contumeliā rependas cō
 tumelie . Audiisti hodie lectur; . Trascimini . ⁊ nolite pec
 care . Ergo ⁊ si irascimur / quia affectus nature est /
 non potestatis / malum sermonem de ore nostro non
 proferamus . ne in culpam ruamus . Sed iugum sic
 verbis tuis ⁊ statera . hoc est humilitas atq; mensu
 ra . ut lingua tua menti subdita sit . Restringatur ha
 bene vinculis . frenos habeat suos / quibus reuocari
 possit ad mensuram . Sermones proferat libra exa
 minatos iusticie . ut sit grauitas in sensu . in sermone
 pondus in verbis modus .

ne Epus a spiritib; ab. fructibus
 in viderentur . i. vult a prima

in scriptis fuit alie pona salt
 dignis alibi pugnare dicit
 pugnare at frige pugnare
 ut dicitur pugnare pugnare
 in fine pugnare

ut ab habet habenas . i. pugnare
 pugnare ut ab habet habenas

Capitulum quartum Tres habens partes .

a *

quicumq; incētina luxurie aut libidinis suggerit. Bñ
 ergo aliquis nobis conuiciat / laceffit / ad violentiaz
 puocat / ad iurgium vocat / tunc silentium exerceamus .
 tunc muti fieri nō erubescamus . Peccator ē enim q̄ nos
 puocat . qui iniuriā facit . ⁊ nos similes sui fieri vesti
 derat . Dentq; si taceas / si dissimiles / solz dicere . Quid
 taces ? Loquere si audes . Sed nō audes . mutus es . elī
 quem te feci . Si ergo taceas / plus rumpit . victū sese
 putat / irrisum posthabitu / atq; illusum . Si responde
 as / superiorē se factum arbitrat / qui parem inuenit .
 Si enim taceas / dicit . Ille cōuiciatus est huic . cōtem
 ptit iste . Si referas cōtumeliā / dicit . Ambo cōuiciati
 sunt . Uterq; cōdemnatur . nemo absolut . Ergo illis
 ē studiū . ut irriset . ut similia illi loquar . similia agā
 Justū est aut dissimulare . nihil loqui . tenere bone fru
 ctum cōsciētie . pl⁹ cōmittere bonorū iudicio / q̄ crimi
 natis insolentie . contentū esse grauitate morū suoz .
 hoc ē enim silere a bonis . quia bñ sibi cōcius / falsis
 nō debet moueri . nec estimare plus pōteris in alieno
 esse conuicio / q̄ in suo testimonio . Ita fit / ut etiā hu
 militatē custodiat . Si aut nolit hūilior videri / talia
 tractat / ⁊ dicit ipse secum . Hic ergo / ut me cōtemnat /
 ⁊ in cōspectu meo loquat talia aduersus me / q̄si nō
 possim ego ei aperire os / cur nō etiā ego dicā in qui
 bus eū mestificare possiz ? Hic ergo / ut mihi iniurias
 faciat / quasi vir nō sim / quasi vindicare me nō pos
 sim ? Hic ut me criminetur quasi ego non possim gra
 uiora in eo cōponere ? Qui talia dicit nō ē mitis atq;
 hūilis . non ē sine temptatione . Temptator eū exagi
 tat . Ipse ei tales opiniones inserit . Plerūq; aōbi
 bet hominem atq; apponit neq; spiritus / qui hec illi
 dicat . Sed tu in petra fixum vestigium tene .

Proffo ad Epistolam
 quoniam inuicem
 ut ab eo ⁊ caru regnu
 cum qd dicit

ut p̄ q̄ dicit ⁊ p̄ q̄ dicit

quoniam tunc ut p̄ q̄ dicit
 qui p̄ q̄ dicit ⁊ p̄ q̄ dicit

ut p̄ q̄ dicit ⁊ p̄ q̄ dicit
 ut p̄ q̄ dicit ⁊ p̄ q̄ dicit
 ut p̄ q̄ dicit ⁊ p̄ q̄ dicit
 ut p̄ q̄ dicit ⁊ p̄ q̄ dicit
 ut p̄ q̄ dicit ⁊ p̄ q̄ dicit
 ut p̄ q̄ dicit ⁊ p̄ q̄ dicit

ut p̄ q̄ dicit ⁊ p̄ q̄ dicit
 ut p̄ q̄ dicit ⁊ p̄ q̄ dicit

ut p̄ q̄ dicit ⁊ p̄ q̄ dicit
 ut p̄ q̄ dicit ⁊ p̄ q̄ dicit
 ut p̄ q̄ dicit ⁊ p̄ q̄ dicit
 ut p̄ q̄ dicit ⁊ p̄ q̄ dicit

Et si serus dicitur iustus tacet. Et si infirmus contumeliam faciat iustus tacet. Et si pauper criminetur iustus non rādet. Hec sunt arma iusti / ut cedendo vicat. Sicut periti iaculandi / cedentes solent vincere. et fugientes / grauior

Quid enim opus est moribus sequente vulnerare iustis / aeri / cum audimus dicitur? Cur non imitamur dicente / obmutui / et humiliatus suus / et filii a bonis? An hoc dixit tamen / non etiam fecit dauid? Immo et fecit. Nam cum ei dicitur aret / Semei filius gemini / tacebat dauid. Et (quasi septus armatis) non retorquebat dicitur. non ultionem querebat eousque / ut diceret sibi Sarime filio / quod vindicare in eum vellet / non permisit. Ibat ergo tamquam mutus / et humiliatus. Ibat tacens / nec mouebat / cum vir appellaret sanguis qui erat oscius proprie mansuetudinis. Non ergo mouebat dicitur / cui abundabat bonorum operum conscientia. Itaque is qui cito iniuria mouetur / facit se dignum videri contumelia / dum vult ea indignum probare. Melior est itaque qui contemnit iniuriam / quam qui dolet. Sui enim contemnit quasi non sentiat ita despiciat. Sui autem dolet / quasi senserit.

Capitulum quintum Quinque habens partes.

Nec improuide ad vos filios meos scribēs / cuius psalmi prebentio usus sum. Quem psalmum propheta Dauid sancto Iosubum legendum canendum quod cepit. Ego vobis suadeo tenendum / delectatus eius sensu profundo / et virtute sententiarum. Aduertimus enim ex his que breuiter libauimus / et silentii patientiam. et oportunitatem loquendi / et in posterioribus contemptum diuitiarum (que maxima virtutum fundamenta sunt) hoc psalmo diceri.

Dum igitur hunc psalmum considero / successit animo de officio scribere. De quibus etiam / si quidam philosophie studentes scripserunt / ut Panetius et filius eius apud

Et si serus dicitur iustus tacet. Et si infirmus contumeliam faciat iustus tacet. Et si pauper criminetur iustus non rādet. Hec sunt arma iusti / ut cedendo vicat. Sicut periti iaculandi / cedentes solent vincere. et fugientes / grauior

Quid enim opus est moribus sequente vulnerare iustis / aeri / cum audimus dicitur? Cur non imitamur dicente / obmutui / et humiliatus suus / et filii a bonis? An hoc dixit tamen / non etiam fecit dauid? Immo et fecit. Nam cum ei dicitur aret / Semei filius gemini / tacebat dauid. Et (quasi septus armatis) non retorquebat dicitur. non ultionem querebat eousque / ut diceret sibi Sarime filio / quod vindicare in eum vellet / non permisit. Ibat ergo tamquam mutus / et humiliatus. Ibat tacens / nec mouebat / cum vir appellaret sanguis qui erat oscius proprie mansuetudinis. Non ergo mouebat dicitur / cui abundabat bonorum operum conscientia. Itaque is qui cito iniuria mouetur / facit se dignum videri contumelia / dum vult ea indignum probare. Melior est itaque qui contemnit iniuriam / quam qui dolet. Sui enim contemnit quasi non sentiat ita despiciat. Sui autem dolet / quasi senserit.

creo. Tollis apud lat...
manere ut si scribere...
sum filii ita ego quoc...
meo. Nec enim min...
genui si contigio susce...
or est natura ad diligem...
ligere decemus / quos per...
nos / quos in hoc m...
ur frequenter qui dece...
voligamus. Itaque illi n...
falsi itonea atque duntax...
maestra. vos iudico...
ad vim diligenti a dungi...
diligere quos diligere...
Ergo qui persone conue...
licentia scribere de offi...
pud modo scilicet ap...
regnat vniuersi. Pulchre...
mangit / si abortaret...
mas etiam nec lecton...
in notis officii vici posse...
donatitiam in templo / lo...
) ut ipse sunt vici offi...
Legimus vici officii vici...
pocor. quicquid officii...
officiu si propter decore ser...
cu inueniunt. Vel certe v...
Officia autem bonellor...
conuenit. et deus ducit...
contere. ut duo concurrat...
curat quod honeste / et q...
partes diuinitur bonellu...

Nunquid prior Sanctius/nunquid Aristoteles q̄
 ⁊ ipse disputavit de officio/ q̄ David/ cum ⁊ ipse ⁊ Hi
 thagoras/ qui legitur socrate antiquior/ p̄phetam se
 curus David/ legem silentii dederit suis? Sed ille/ ut
 per quinquēnum/ discipulis usum inhereret loquen
 di. David autē/ nō ut nature munus imminueret/ sed
 ut custodiam proferēdi sermonis/ doceret. Et ⁊ Hi
 thagoras quidē/ ut non loquendo/ loqui doceret. David
 ut loquēdo magis disceremus loqui. Quomodo enī
 sine exercitio/ doctrina/ aut sine usu/ profectus? Sui
 disciplinam bellicā vult assequi/ quotidie exercet ar
 mis. ⁊ tanq̄ in procinctu positus/ p̄cludit p̄lium
 ⁊ velut coramposito p̄tendi hoste. atq̄ ad peritiā
 viresq̄ iaculandi/ vel suos explorat lacertos/ vel ad
 uersariorum declinat ictus. ⁊ vigilanti exit obtutu.
 Sui nauim in mari regere gubernaculis studet/ vel re
 mis ducere/ prius in fluvio p̄cludit. Sui canendi sua
 uitate/ ⁊ vocis affectat p̄stantiam/ prius sensum in
 canēdo vocē excitant. Et qui viribus corporis/ legi
 timoq̄ licitandi certamine coronā petunt/ quodia
 no usu palestre durantes membra/ nutrientes paciē
 tiam/ laborem assuescunt. Hec ipa natura nos in par
 uulis docet qui prius sonos meditant loquēdi/ ut
 loqui discant. Itaq̄ sonus excitatio quedam/ ⁊ pale
 stra vocis est. Ita ergo/ ⁊ qui volunt discere cautio
 nem loquendi/ quod nature ē non negent. quod custo
 die ē exerceāt. ut q̄ i specula sunt/ speculādo intendāt
 nō dormiēdo. Vis enī res/ p̄priis ac domesticis exer
 citiis auget. Ergo David tacebat/ nō semper/ s̄ p̄ tē
 pore. Nō iugiter/ neq̄ oibz/ sed irritanti aduersario/
 puocati peccatori/ nō respōdebat. Et sicut alibi ait lo
 quentes vāritatē/ ⁊ cogitantes dolū/ nō audiebat q̄si furoz

In p̄nti q̄ agitur belli ⁊
 pugne q̄ in hō ⁊ q̄
 nō ab apparatū ⁊ nō
 hōi q̄d agitur
 ⁊ nō ab apparatū ⁊ nō
 hōi q̄d agitur
 ⁊ nō ab apparatū ⁊ nō
 hōi q̄d agitur
 ⁊ nō ab apparatū ⁊ nō
 hōi q̄d agitur
 ⁊ nō ab apparatū ⁊ nō
 hōi q̄d agitur

et quasi mutus non aperiebat illis os suum. Quia et alibi habes. Noli respondere imprudenti ad imprudentiam eius. ne similis illis fias.

Primum igitur officium est loquendi modus. Hoc sacrificium laudis deo dependit. Hoc reuerentia exhibetur/cum scripture diuine leguntur. Hoc honoratur parentes. Scio loqui plerisque cum tacere nesciant. Rarum est quemquam tacere/cum sibi non profit loqui. Sapiens ut loquat/multa prius cogitat. quid dicat. et cui dicat. quo in loco. et quo in tempore. Est ergo et tacendi et loquendi modus. Est etiam in factis modus. Pulchrum est igitur tenere mensuram officii.

Capitulum secundum Duas habens partes.

Officium autem omne/aut medium/aut perfectum est. Quod eque sanctarum scripturarum autoritate probare possumus. Habemus etenim in euangelio dixisse dominum/si vis in vitam eternam venire/serua mandata. Dicit ille. Sues Ihesus autem dixit illi. Non homicidium facies. Non adulterabis. Non facies furtum. Non falsum testimonium dices. Honora patrem et matrem. Et diliges proximum tuum sicut teipsum. Hec sunt media officia. quibus aliquid deest. Denique dicit illi adolescens. Omnia hec custodiui a iuuentute mea. Quid adhuc mihi deest? At illi Ihesus. Si vis perfectus esse/vade et vende omnia bona tua et da pauperibus. et habebis thesaurum in celo. et veni/sequere me. Et supra habes scriptum/vbi diligendos inimicos/et orandum dicitur pro calumniantibus et persecuentibus nos/et benedicere maledicentibus/ hoc nos facere/debere si volumus perfecti esse/sicut pater noster qui in celo est. Sui super bonos et malos/solem suum iubet radios fringere. et pluuia et rore/ terras vniuersorum sine ulla discretionem

de p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o

de p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o

...quiescere. hoc est igitur
...corona dicitur gratia
...atque potest lapidibus
...bona etiam misericordia
...perfectionem patris
...animamque misericordiam
...in uoces pariter na
...focis terrarum ut c
...et confortem et conform
...langens ille uita accipit
...sua estimat. Tuus d
...plus ille est i coheret
...teipsum in omni
...cum uocas si su
...sanctorum amicitia
...ista gratia
...ualia. Miraris in
...virtutem eius qui p
...pes claudor. Eg
...agnorū meorū calefa
...no habitabat peregrin
...beat plane de ci
...pauper eruit. Neg em
...sui super pauperis ne
...crumna. In die iudic
...habebit sine debito
...Capitulum tertium insignitum
...Eo plerisque reuocant
...mie/du putant boia a
...eum quod in occultis
...confessio/ aut iudici
...quando peccatores t

pinguescere . Hoc est igitur perfectum officiū / quod
cathortona dixerunt greci / quo corriguntur omnia /
que aliquos potuerunt lapsus habere .

Bona etiā misericordia / que ⁊ ip̄a perfectos facit
quia imitat̄ perfectū patrē . Nihil tñ commēdat chri
stianā animā q̄ misericordia . Prīmū in pauperes . vt
cōmunes iudices partus nature / que omnib⁹ ad vsuz
generat fructus terraz / vt quod habes largiaris pau
peri . ⁊ consortem ⁊ conforme tuū adiuues . Tu mini
mū largiris . ille vicā accipit . Tu pecuniā das . ille sub
stantiā suā estimat . Tuus denarius sensus illius est .
Ad hec plus ille tibi cōfert / cū sit debitor salutis . Si
nuoū vestias / teipsum induis iusticiā . Si peregrinū
sub tectū tuum inducas / si suscipias egentē / ille tibi
acquiret sanctorum amicitias / ⁊ eterna tabernacula .
Non mediocri ista gratia . Corporalia seminas . ⁊
recipis spūalia . Adiraris iudiciū dñi de sancto Job
Adirare virtutem eius qui poterat dicere . Vult⁹ erā
cecorum . ⁊ pes claudorū . Ego infirmorū pater . velle
ribus agnorū meorū / calefacti sunt humeri eorū . Fo
ris nō habitabat peregrin⁹ . Vstū aut̄ meū dñi veniē
ti patebat . Beat⁹ plane / de cui⁹ domo / nūq̄ vacuo si
nu pauper exiit . Nec enī quisq̄ magis beat⁹ / q̄ q̄
intelligit super pauperis necessitatē / ⁊ infirmi atq; in
opis erumnā . In die iudici habebit salutem a dño .
quem habebit sue debitorē misericordie .

Capitulū tertīū insigne valde / Quicq; habēs partes
Et plerūq; reuocant̄ ab Officio dispēsatrias
mie / dñi putant hois actus nō curare dñm / aut
nescire eum quid in occultis geramus / quid teneat no
stra conscientia / aut iudicium eius nequa q̄ iustum
videri / quando peccatores diuitiis abundare vitēt /

Ita mediocris iudicium
si sufficiat quod dicitur
primis fontibus

et plerūq; iudicium
iudicium plerūq; iudicium

Nam de opibus quid loquar / cū legeris quia in abū
dantia est vita eius / cum scias q̄a ⁊ si tibi videatur
dives / sibi pauper est / ⁊ tuum iudicium suo refellat.
De multitudine quoq; filiorū / ⁊ de indolentia quod
loquar / cū se ipse lugeat / ⁊ sine herede futurū iudicet /
cum imitatores sui / successores suos esse nolit? Nulla
enim hereditas peccatoris. Ergo impius / ipse sibi pe
na est. Justus autē / ipse sibi gloria. Et utriq; aut bo
norū / aut malorū operū merces / ex seipso soluitur.

Sed revertamur ad propositū. ne diuisionē factaz
p̄terisse videamus. quia occurrimus opinioni eorum /
qui vidētes sceleratos quosq; diuites / letos / honora
tos / potentes / cum pleriq; iustorū egeāt atq; infirmi
sunt / putant / vel nihil de nobis deum curare ut Epi
curei dicunt / vel nescire accus hominum ut flagitio
si putant / vel si scit omnia / iniquū esse iudicē / ut bo
nos egere patiat / abundare improbos. Nec super
fluus velut quidam excursus fuit. ut opinioni huius
modi iporū affectus responderet quos beatos iudi
cant / cum ipi se miseros putēt. Arbitratus enim sum
q̄ ipi sibi facilius / q̄ nobis crederēt. Quo deorsū /
p̄cliuē estimo / ut refellā cetera. Et primo eorum as
sertionē / qui deū putant curā mundi nequaq; habere
sicut Aristoteles asserit / vsq; ad lunā / eius tescētere
providētiam. Et quis operator negligat operis sui
curaz? Quis deserat ⁊ desituiat / quod ipse contēdum
putauit? Si iniuria est regere / nonne est maior iniu
ria fecisse / cum aliquid non fecisse nulla iniustitia sit
nō curare quod feceris. Summa inclemētia? Euid si
deū creatorē suū abnegāt / aut feraz ⁊ bestiaz se habe
re numero cēsēt / quid de illis dicamus / qui hac se cō
demnant iniuria? Per omnia ire deum ipi asserunt /

De multitudine filiorum

De indolentia quod loquar

De opinione quod loquar

De opinione quod loquar

De opinione quod loquar

... in ueritate eius
... per dia clemētia pener
... inuina eius / si me
... dicitur deo: pener
... scētia. Sed horū
... parans paronū iū
... hōi. Hāc de Arist
... putat eū / in a cō
... regū regere / ut po
... ferant inter eos /
... inferna cōre
... care / ne uisipat
... belli cetera. S
... non habet / fū
... q̄o ipi eadūne q
... illa respōsi / v
... cetera / p̄terea
... nō audēt / q̄
... Non dicitur hoc
... Dicitur Dāuid inuac
... affert. Quod
... alios inu
... q̄o pecc
... gloriabunt? Et inf
... intelligit nos ⁊
... intelligit nunc i
... sapite. Qui elant
... oculū nō cō
... reter hominē scē
... quōtia uane sū
... ea que fa
... potest opū

et omnia in virtute eius consistere / vim et maiestatem
 eius per omnia elementa penetrare / terras / celum / mare / et
 putant iniuriam eius / si mentem hominis qua nihil nobis
 ipse instantius dedit / penetret / et diuine maiestatis in-
 grediat scientiam. Sed horum magistrum / velut ebrium / et
 voluptatis patronum / ipsi qui putant sobrii irridere
 philosophi. Nam de Aristotelis opinione quid loquar
 qui putat deum suis contentum esse finibus / et prescripto
 modo regni regere / ut poetarum loquuntur fabule / qui
 mundum ferunt inter tres esse diuisum / ut alii celum / alii
 mare / alii inferna coercenda imperio sorte obuenerunt.
 eosque cauere / ne usurpata alienarum partium sollicitudi-
 ne / inter se bellum excitent? Similiter ergo asserit / quod ter-
 rarum curam non habeat / sicut maris vel inferni non ha-
 bet. et quomodo ipsi excludunt / quos sequuntur poetas?

Sequitur illa responsio / utrum deum / si operis sui cu-
 ram non preterierit / pretereat scientiam. Ergo qui planta
 uit aurem non audit? qui finxit oculum non videt / non con-
 siderat. Non preterit hec una opinio sanctos prophe-
 tas. Dicitque David inducit eos loquentes / quos super-
 bia inflatos asserit. Quid enim tam superbum quam cum ipsi
 sub peccato sint / alios indigne ferant peccatores vi-
 uere / dicentes / usquequo peccatores domine / usquequo pecca-
 tores gloriabuntur? Et infra. Et dixerunt / non videbit
 dominus. neque intelligit deus Jacob. Sicut respondit propheta
 dicens. Intelligite nunc insipientes in populo. et stulti
 aliquando sapite. Cui plantauit aurem non audiet? Aut
 qui finxit oculum non considerat? Cui corripit greges non
 arguet / quod docet hominem scientiam? Dominus sit cogitationes
 hominum / quoniam vane sunt. Cui ea quecumque vana
 sunt deprehendit / ea que facta sunt / nescit / et ignorat
 quod ipse fecit? Potest opus suum ignorare artifex?

Si igitur radius solis fundit lumen suū super omnē
 terrā/ & in ea que clausa sunt inferit/ nec vecibus fer
 reis/ aut grauium ualuarū obicibus quo min⁹ pene
 tret/ impeditur/ quō non potest intelligibilis dei splē
 dor/ in cogitationes hominū & corda/ semet que ipse
 creauit inferere/ sed ea que ipse fecit nō uidet/ & fecit /
 ut meliora sint que facta sunt & potētiora/ q̄ ipse est
 qui ea fecit/ ut possint quando uolunt cognitionē sui
 operatoris latere? Tantā ergo uirtutē & potestātē in
 seruit mentibus nostris/ ut eam comprehendere cum
 uelit/ ipse non possit?

Quo absolutimus. & ut arbitramur/ nō incongrue
 nobis huiusmodi cecidit disputatio. tertiū genus q̄
 stionis risidet huiusmodi. Cur peccatores abundant
 operib⁹ & diuitiis/ epulentē iugiter/ sine merore/ sine
 luctu/ iusti autē egeāt/ & afficiantur aut coniugū amissi
 one/ aut liberorū? Quibus satisfacere debuit illa euā
 gelii parabola/ q̄ Dives purpura & uisio induebat.
 & epulas copiosas exhibebat quotidie. Pauper autē
 plenus uulcerū/ de mēsa eius colligebat reliquias. q̄
 obitū uero utriusq̄/ pauper erat in sinu Abrahe req̄
 em habens. diues autē in suppliciis. Nonne euidentē
 meritorū aut p̄mia supplicia post mortē manere? Et
 recte/ quia in certamine labor ē/ post certamē alius ui
 ctoria/ alius ignominia. Nunquid priusq̄ cursus cō
 fidat/ palma cui q̄ dat / aut defertur corona merito?
 Paul⁹ certamē (iq̄t) bonū certauit. cursū cōsumauit. fi
 dē seruauit. Sed reliquū ē/ reposita ē mihi corona iusti
 tie. quā reddet mihi dñs i illa die iust⁹ iudex. Nō so
 lū ac mihi/ s; etiā his q̄ diligūt aduentū ei⁹. In illa
 (inquit) die reddet. non hic. hic autē in laborib⁹/ in
 periculis/ naufragiis/ quasi athleta bon⁹ decertabat.

Iſti igitur qui in deliciis / qui in luxuria / rapinis / q̄
 ſtibus / honoribus ſtudia poſuerunt ſua / ſpectatores
 magis ſunt / q̄ p̄liatores. Habent lucrū laboris / fruc
 tum virtutis nō habēt. Fouent oculū aſtucia ⁊ impro
 bitate aggerāt diuitiarū acervos. ſed exſoluēt (ſeram
 licet) neq̄tie ſue penā. Horū reges ī inferno. tua vō ī ce
 lo. Horū dom⁹ ī ſepulchro tua ī paradifo. Vñ pulcre
 vigilare eos in tumulo / Job dixit / quia ſopore quie
 tis habere non p̄nt / quem ille dormiuit / qui ſurrexit.
 Noli igitur vt paruulus ſapere. vt paruulus loqui.
 vt paruulus cogitare. vt paruulus v̄dicare ea que
 ſunt poſterioris etatis. Perfeſtorū ē corona. Expec
 ta / vt veniat quod perfeſtū ē. q̄n non per ſpecie ⁊ in
 enigmatē / ſed facie ad facie / formam ipſam redoperte
 veritatis poſſis cognoſcere. Tūc / q̄ cā ille diues fuerit
 q̄ erat improbus ⁊ raptor alieni / q̄ cā potēs illi⁹ q̄ cā
 ille abundauerit liberis / ille fultus honoribus reuela
 bit. Fortaſſe / vt dicat raptori / diues eras / qua cau
 ſa aliena rapiebas? Egeſtas nō compulſit. inopia nō
 coegit. Nonne ideo te diuitē feci / vt excuſationē habe
 re nō poſſis? Dicat etiā potētī / cur nō affuiſti vidue
 orphanis quoq; iniuriā patietibus? Nūquid tu infir
 mus eras? Nūquid nō poteras ſubuenire? Ideo te fe
 ci potētē / vt nō inferres violentiā / ſ; repelleres. Nō
 tibi ſcriptum eſt / eripe iniuriam accipientem? Non tū
 bi ſcriptum eſt / eripite pauperem. ⁊ egenum de manu
 peccatoris liberare? Dicatur etiā abundanti liberis
 honoribus te cumulauit / ſalubritatem corporis cō
 ceſſi tibi. Cur non ſecutus es precepta mea? Famu
 le meus quid feci tibi? Aut quid contriſtaui te?
 Nonne ego tibi liberos dedi: honores contuli / ſalu
 tem donauit? Cur me negabas? Cur eſtimabas? q̄ ad

scientiam meam / que gereres non peruenirēt ! Cur te
nebas dona mea? despiciebas mandata mea ! Deniq;
de Iuda proditore hec colligere licet / qui ⁊ apostol⁹
inter duodecim electus est. ⁊ loculos pecuniarū / quas
pauperibus erogaret / commissos habebat. ne videret
aut quasi inhonorus / aut quasi egenus / dñm prodi
disse. Et ideo vt iustificaretur in eo dñs / hec ei contu
lit. vt nō quasi iniuria exasperatus / sed quasi preua
ricatus gratiam / maiori esset offense obnoxius.

Capitulum quartum Sex partes continens.

Quoniam igitur ⁊ penam improbitati / ⁊ virtu
ti fore premium satis claruit / de Officijs aggre
diamur dicere / q̄ nobis ab adolescētia spectāda sunt
vt cum etate acrescant simul studia honorum actiū.
Est igitur honorum adolescētium timorē dei habere
deferre parentibus honorem. obedire senioribus. ca
stitatem tueri. non aspernari humilitatē / diligere de
mentiam ac verecundiam. que ornamento sunt mino
ri etati. Vt enim in Senibus grauitas / in iuuenibus
alacritas / ita in adolescentibus verecundia / velut q̄
dam dote commendatur nature. Erat Isaac teum ti
mens / vtpote abrahe intoles. deferens patri honorē
vsq; eo / vt aduersus paternam voluntatē / nec mortē
recusaret. Ioseph quoq; / cum somniasset qd sol ⁊ luna
⁊ stelle adorent eum / sedulo tamen obsequio deferebā
tur patri. Castus ita / vt ne sermonem quidem veller
audire / nisi pudicum. Humilis / vsq; ad seruitutem.
verecundus / vsq; ad fugam. patiens / vsq; ad carce
rem. remissor iniurie / vsq; ad remunerationem. cuius
verecundia tanta fuit / vt comprehensus a muliere /
vestem in manibus eius fugiens mallet relinquere / q̄
verecundiam deponere. Moyses quoq; ⁊ hieremias

quod qui dicitur 8° p^o p^o v^o
et laudat hunc v^o

quod qui dicitur 8° p^o p^o v^o
et laudat hunc v^o

quod qui dicitur 8° p^o p^o v^o
et laudat hunc v^o

quod qui dicitur 8° p^o p^o v^o
et laudat hunc v^o

dicere a domino / vt ora
quod poterat per gram
Abraham igitur virtute
tia que non solum in ra
tur femineus. ne mo
ne quod inuenerit semo
menas / plerumq; in ver
num / libet modesta. n
fartior. Deniq; in ipso
plima verecundia et in
vt. vt sentim quis aut
no loqui incipiat. vt v
tunc procedunt.

Et legimus quod ipso
tunc etiam maximus act
eius infante putatur / aut
remotio laudis dicit. T
n. etiam verecundia q̄
bitabatur periculo pud
loquere. cui poterat ca
pibile ora in eum vitior
tudo. vt nec videre vire
Hec vero quicq; solius
Est enim verecundia pu
casta ipsa timor ē. q̄
pudor ē comes. qui se p
la sine / puritatis teme
remotio ingressu dñi n
tunc restis / scaples / v
remi astruit. q̄ i cubit
elo taceat. n. nota est in
tunc speciem peregrinam

electi a domino / vt oracula dei predicarent populo
quon poterant per gram / excusabant per verecundia .

Putcha igitur virtus verecundie . ⁊ suavis gra
tia . que non solum in factis / sed etiam in ipis specta
tur sermonibus . ne modum progrediatis loquendi
ne quid in decoru sermo resonet tuus . Speculu enim
mentis / plerunq in verbis refulget . Ipsum vocis so
num / libret modestia . ne cuiusq offendat aurem vox
fortior . Deniq in ipso canendi genere / prima disci
plina verecundia est immo etiam in omni vsu loque
di . vt sensim quis aut psallere aut canere / aut postre
mo loqui incipiat . vt verecundia principia / commen
dent processum .

Silentiū quoq ipsum (in quo est reliquaru vir
tutum oculu) maximus actus verecundie est . Deniq si
aut infantie putatur / aut superbie probro dat / si ve
recundie laudi ducit . Tacebat in periculis Susanna
⁊ grauius verecundie / q̄ vite damnū putabat . Nec ar
bitratur / periculo pudoris / tuenda salutē . Deo soli
loquebat . cui poterat casta verecundia eloqui . Refu
giebūt ora incueri viroru . Est enim ⁊ in oculis vere
cundia . vt nec videre viros femina / nec videri velit .
Nec vero quisq̄ / solius hanc laudē castitatis putet .
Est enim verecundia / pudicitie comes . cuius societate
castitas ipa tutior ē . Bonus enim regēde castitatis
pudor ē comes . qui se pretēdat ad ea q̄ prima pericu
la sunt / pudicitia temerari nō sinat . Hic prim⁹ i ipo
cognitōis ingressu / dñi matrē commēdat legētib⁹ . ⁊
tanq̄ testis locuples / digna . que ad tale munus elige
retur / astruit . q̄ i cubiculo . q̄ sola . q̄ salutata ab an
gelo tacet / ⁊ mota est in introitu eius . q̄ ad virilis
sexus speciem peregrinam turbatur aspectus virginis

omnis gram in q̄
a ornat

Proprietatē dicitur
p̄m̄ alia p̄m̄

est p̄m̄
p̄m̄ p̄m̄ p̄m̄ p̄m̄

et hanc dicitur p̄m̄

et hanc dicitur p̄m̄

et hanc dicitur p̄m̄
p̄m̄ p̄m̄ p̄m̄ p̄m̄

Itaq; q̄uis humilis / pre verecundia / tñ non resalu
tauit. nec illū responsūm retulit / nisi ubi de suscipiē
da dñi generatione cognouit. vt qualitatem effectus
Disceret. non vt sermonem refelleret.

In ipsa quoq; oratione nostra multū verecūdia
placet. multū conciliat gratie apud dñm nostrū. Nō
ne hec pretulit publicanū / 7 commēdauit eū / qui nec
oculos audebat ad celū leuare? Ideo iustificat magis
dñi iudicio / q̄ ille phariseus / quē deformauit p̄sump
tio. Ideoq; oremus in incorruptione quieti 7 mode
sti spūs. qui ē ante deū locuples. vt ait Petrus. Ma
gna igitur modestia. que cum sit etiā sui iuris remissi
or / nihil sibi vsurpās / nihil v̄dicans / 7 quodāmodo
inter vires suas cōtractior / diues est apud deū / apud
quē nemo diues / Diues est modestia. quia dei portio
est. Saulus quoq; orationē deferrī p̄cepit cū vere
cundia 7 sobrietate. Primā hanc 7 q̄si preuiā / vult
esse orationis future. vt nō gloriē peccatoris ora
tio. sed quasi colorē pudoris obducatur. 7 quo plus
desert verecūdie de recordatione delicti / hoc vberiorē
mereatur gratiam.

Est 7 in ip̄o motu / gestu / incessu / tenēda verecūdia
Habit⁹ enī inētis / in corporis statu cernit. Hinc ho
mo cordis nostrī absconditus / aut leuior / aut iactan
tior / aut turbidior / aut contra grauior / 7 cōstantior
7 purior / 7 maturior estimat. Itaq; vox q̄dā ē āi cor
poris mot⁹. Admīstis filii quēdā amicū / cū sedulis
se videret cōmēdare officis hoc solū tñ in clerū a me
nō recep̄tū / q̄ gest⁹ ei⁹ plurimū dēderet. Alterū quo
q; cū i clero reperissem / iubere me ne vnq; preiret mi
hi / q̄a velut quodā isolētis icess⁹ verberet / oculos feri
ret meos. Idq; dixi / cū redderet p̄ offēsā muneri.

spelle uelle p̄d f̄m d̄ β m̄d
p̄ p̄ m̄d
Dm̄ d̄ d̄ p̄m̄t̄ / d̄ d̄ d̄
p̄ d̄ d̄ d̄
q̄ d̄ d̄ d̄ q̄ d̄ d̄ d̄
p̄ p̄ p̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄
d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄
d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄

q̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄

...re sedu excepit. Nec feli
...recessit. vt quatu
...ficia animi conuoluit
...stanois exore si tem
...ne uicini subore / facer
...bar in illorū in celi un
...scurrara perit / iam
...to imitant / hō / hō
...cula pompani. 7 statu
...mūm q̄ gradū cranf
...re uideant. Nec carum
...si cū caula exierit alicui
...Nam plerūq; festinatē
...ero quib⁹ si caula deli
...na uide offensionis ē.
...gra appetendo et caula
...m̄pa in uap̄ā uertē.
...lacrorū d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄
...m̄naa. Est etiā q̄ d̄ d̄
...tatis grauitatis pond
...ta tamē si studiū deli
...nae ac timore. P̄ d̄ d̄ d̄
...informet. Si quōd sane
...emendet. ut aīa deli
...Quod si etiā ista spe
...uorū ē ne quōd m̄p̄e
...cum quin ac hominē. P̄
...illa obtreccatio / s̄ ve
...p̄ p̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄
...non talib⁹ esse carae / n
...non solum nihil āpi indec
...non debemus buulm̄o

Hoc solū excepī. Nec fefellit sentētia. Utreq; enī ab
 ecclesia recessit. ut qualis incessus prodebat / talis per
 fida animi demonstraret. Hāq; alter arriane infe
 stationis tēpore / fidem deseruit. Alter pecunie studio
 ne iudiciū subiret / sacerdotē se nostrū negavit. Luce
 bat in illorū incessū / imago leuitatis. species quedaz
 scurrarū percursantiū. Sunt etiā qui sensim ābulan
 do / imitant hystrionicos gestus. ⁊ quasi quedaz fer
 cula pomparū. ⁊ statuaz motus nutantiū. ut quoti
 ensunq; gradū transferunt / modulos quosdā serua
 re videant. Nec cursim ābulare honestū arbitror / ni
 si cū causa exigit alicui⁹ periculi / vel iusta necessitas
 Nam plerunq; festinātes / anhelos videmus torquere
 ora. quib; si causa desit festinationis necessarie / ne
 uis iuste offensionis ē. Sed non de his dico / quib;
 rara pperatio ex causa nascit / sed quib; iugis ⁊ cō
 tinua in naturā vertit. Nec in illis ergo tanq; simu
 lacrorū effigies probo. nec in istis tanq; excussorum
 ruinas. Est etiā gressus pbabilis / iquo sit spēs autori
 tatis. grauitatisq; pondus tranquillitatis vestigiū.
 Ita tamē si studiū desit atq; affectio. s; motus sit pu
 rus / ac simplex. Nihil enī fucatū plac; motū natura
 informet. Si quid sane in natura vitii ē / in industria
 emendet. ut ars desit. non desit correctio.

Quod si etiā ista spectant altius / quātomagis ca
 uendū ē ne quid turpe ore exeat. Hoc enim graniter
 coinquinat hominē. Nō enim cibus inquinat. sed in
 iusta obtreccatio / s; verboꝝ obscenitas. Nec etiā vul
 go pudori sunt. In nostro vō officio / nullum verbū
 quod inhoneste cadat / non incutit verecundiam. Et
 non solū nihil ipi indecorum loqui / sed ne aurem qui
 dem debemus huiusmodi prebere dictis. sicut Joseph

cento 18 di. q. 1. q. 1. p. 1. p. 1.
 m. 1. q. 1. p. 1. p. 1. p. 1.
 p. 1. q. 1. p. 1. p. 1. p. 1.

f. 1. q. 1. p. 1. p. 1. p. 1.
 f. 1. q. 1. p. 1. p. 1. p. 1.

ne incōgrua sue audiret verecundie/ veste fugit relic-
 ta. Quoniā quē delectat audire / alterū loqui ^{si loquitur} prouo-
 cat. Intelligere quoq; quod turpe sit/ pudori maximū
 ē. ^{non loquitur} Spectare vero si quid huiusmodi fortuitū accidat/
 quātū horroris ē? Quod ergo in aliis displicet/ nūq̄
 potest in seipso placere? Nec ipsa natura nos docet.
 que perfecte quidē ōnes partes nostri corporis expli-
 cavit/ vt ⁊ necessitati cōsuleret/ ⁊ gratiā venustaret.
 Sed tamē eas/ que decori aspectu foret/ in quib; for-
 me apex quasi in arce quadā locatus/ ⁊ figure suauis-
 tas/ ⁊ vultus species emineret operandiq; vsus esset
 paratior/ obuias atq; apertas reliquit. Eas vero in
 quibus esset naturale obsequiū necessitatis/ ne defor-
 me sui p̄berent spectaculū/ partim tanq̄ in ipso emen-
 dauit atq; abscondit corpore/ partim docuit ⁊ suasite-
 reundas. Nonne igit ipsa natura ē magistra verecū-
 die/ cuius exemplo/ modestia hōim (quā a mō sciētie
 quid decet; appellatā arbitror) id quod in hac nostri
 corporis fabrica abditū reperit/ operuit ⁊ texiit.
 vt ostium illud/ quod ex trāsuerso faciendū in archa
 illa Noe iusto dictam ē. in qua vel ecclesie vel nostri
 figura ē corporis. per quod ostium/ egerunt reliquie
 ciborū. Ergo nature opifex: sic nostre studeat verecū-
 die/ sic decorū illud ⁊ honestum in nostro custodiuit
 corpore/ vt velut ducet; quosdā aq; exit; ^{ostium} cuniculorū
 nrōz p̄ tergū ^{ostium} relegar; atq; ab aspectu nrō auerter;
 ne purgatio vētris/ vsū oculorū offēderet. De quo
 pulchre ap̄ls ait. Sue vident; (inquit) mēbra corpo-
 ris ifirmiora/ necessariora sunt. Et q̄ putam; ignobi-
 liora eē mēbra corporis/ his abūdantiore honorē cir-
 cūdamus. ⁊ q̄ inhonesta sunt nrā/ honestatē abūdan-
 tiore hnt. Et em̄ imitatōe nature/ idustria auxit grāz

si ap. n. est p̄mittit a p̄diti
 mota sit hōi n. ⁊ math. o.
 q̄p̄ nō p̄diti a hōi dicitur
 hōi sit nō p̄diti ⁊ p̄diti

Quod alio loco etiā dicitur
 hōi abscondimus ab oc-
 cūta accepimus: cor-
 appellatōibus nō cup-
 q; si calū apentat; be p̄-
 si studio impudētia est
 offēsam remittit: quā n-
 aūt operent; parit; acc-
 Et quo mos vetus /
 uidebū fuit: vt filii
 neri nō s; agant; ne par-
 eret; hōi p̄terit; se ⁊ in
 vel illic vbi in dōi totū
 peris sit. Sacerdotes qu-
 nō legimus; horacas accip-
 omē ē a dōi. Et facies ill-
 impudēti pudoris: a lum-
 Et habēt; eas: hōi ⁊ f-
 tabernaculū testimonii ⁊
 aram sancti. ⁊ nō inducēt;
 tū. Quod nonnulli nostr-
 p̄terit; spirituali interp-
 mōdie ⁊ custodiam casti-
 Capitulū quantum
 Eleccit me dicitur
 recundie. quā ad
 us ex vobis recognoscit
 hōi cum sit omnibus et
 nōis apta tamē atole-
 me decet. ⁊ nō omni aūt
 p̄diti agas ⁊ cōueniat; ⁊ q-

Quod alio loco etiã alius interpretati sumus. ut non
 solũ abscondamus ab oculis/ verũ etiam que abscon
 denda accepimus/ eorũ iudicia vsusq; mēbrorum suis
 appellationibus nuncupare/ indecorũ putemus. Deni
 q; si casu aperiantur he partes/ confundit̃ verecũdia.
 si studio/ impudẽtia estimat̃. Vnde ⁊ filius Hœ Chã/
 offensam retulit. quia nudatũ vidēs patrẽ/ risit. Cui
 aut̃ operuerũt patrẽ/ acceperũt bñdictionis gratiam.
 Ex quo mos vetus / ⁊ in vrbe roma/ ⁊ in plerisq; ci
 uitatibus fuit/ vt filii cu; parẽtib; ^{puberes} puberes/ vel ge
 neri/ nō lauarẽt. ne paterne reuerẽcie autoritas minu
 eret. licet pleriq; se ⁊ in lauacro quantum pũt tegãt. ne
 vel illic ubi nudũ totũ corpus ẽ/ huiusmodi incepta
 portio sit. Sacerdotes quoq; veteri more (sicut in exo
 do legimus) bracas accipiebãt. sicut ad moysen dic
 tum ẽ a dño. Et facies illis bracas lineas. vt tegat̃
 turpitudō pudoris. a lumbis vsq; ad femora erunt.
 Et habebit eas Aaron ⁊ filii eius/ cum intrabunt in
 tabernaculũ testimonii ⁊ cum accedẽt sacrificare ad
 aram sancti. ⁊ nō inducẽt super se peccatũ/ ne moriã
 tur. Quod nonnulli nostrorũ/ seruare adhuc ferũntur
 Pleriq; spirituali interpretatione/ ad cautionẽ vere
 cundie/ ⁊ custodiam castitatis dictum arbitrantur .

Capitulum quintum Vnam continēs partem.

Dilectauit me diutius/ in partibus demorari ve
 recundie. quia ad vos loquebar/ qui aut bona
 eius ex vobis recognoscitis/ aut damna ignoratis.
 Sue cum sit omnibus etatibus/ personis/ temporib; ⁊
 locis apta/ tamẽ adolescẽtes iuuenilesq; annos ma
 xime decet. In omni aut̃ seruandum etate/ vt deceat
 quid agas. ⁊ cõueniat/ ⁊ quadret sibi ordo vite sue.

*puber q; ⁊ q; p; q; q;
 and p; q; ⁊ a p; q; q;
 p; q; ⁊ a p; q; q;
 ⁊ p; q; q; q; q; q; q;*

*finis p; q; q; q; q; q;
 ⁊ p; q; q; q; q; q;*

Unde Tullius etiam ordinē putat in illo decore seruari oportere. idq; postū dicit in formositate/ ordine/ornatu ad actionē apto. Sive difficile ait loquendo explicari posse. et ideo satis esse intelligi. Formositate autem cur posuerit/ non satis intelligo. Quāvis enim ille vires corporis laudet/ nos certe in pulchritudine corporis/locum virtutis non ponimus/ gratiā tamē non excludimus. quia verecundia/ et vultus ipsos solet pudore effundere. gratioresq; reddere. Ut enim artifex in materia commodiore/ melius operari solet/ sic verecundia in ipso quoq; corporis decore/ plus eminet. Ita tamē/ ut etiam ipse non sit affectatus decor corporis/ sed naturalis. simplex. neglectus magis q̄ expeditus. Non preciosis et albensibus ad iuvis vestimētis/ sed cōmunibus. ut honestati vel necessitati nihil desit. nihil accedat nitori. Vox ipsa nō remissa/ nō facta/ nihil femineū sonās/ qualē multi/ grauitatis specie simulare consuerunt/ sed formā quādam et regulā/ ac sicut virilem reseruās. Hoc ē enim pulchritudinem viuendi tenere. conueniētia cuiq; sexui et persone reddere. hic ordo gestorum optimus. hic ornatus ad omnē actionē actio modus. Sed ut molliculum et infractum/ aut vocis sonum/ aut gestū corporis non probo / ita neq; aggressē ac rusticum. Naturam imitemur. Eius effigies: formula disciplinae/ forma honestatis est.

Capitulum sextum Quattuor partes habens.

Habet sane suos scopulos verecundia. nō quos ipsa inuehit/ sed quos sepe incurrit. Si intemperantium incidamus consortia/ qui sub specie iocunditatis venenum infundunt bonis / hi si affluunt sunt/ et maxime in conuitio / lydo / ac ioco / eneruant

ut supradictis periculis
apud ad periculis

grauitate illam virile.
tate animum volumus
quasi concitum quicquid
toto inflectit natura. Qu
uente ecclesiasticis et m
bitror. declinare ecran
piales sine pergrina
tas sic obprobrio locu
rum occupaciones habet
capitū. Sive repun
culo ac voluptatibus
bitere/ putatur superbi
tate peccata. Melius e
dome frequēt. et ut ip
na infolentia/ conueni
Deuorum ac virgin
na/ iuniores adire non
bus/ hoc ē vel cum episc
cum presbyteris. Sicut
bus oblectandū locum.
uistationis crebre acci
qua illari forte labatur
inuidiam/ Quāmultos
Quānti nō terebant er
Cur non illa tēpora qu
impēda? Cur non C
ris/ christi audias? et
illa audimus/ cū diu
tis cum alienis comit
cipit. Illi peccatis ad n
Sicut nobis cum fabu
tūm nō obsequi bon

grauitate illam virile. Cauemus itaq; ne dum relaxare animum volumus. soluiamus omnem ardentiam/ quasi concetum quendam honorum operum. Usus enim cito inflectit naturam. Unde quod prudenter agitis/ conuenire ecclesiasticis/ et maxime ministrorum officijs arbitror. declinare extraneorum conuiuia. vel ut ipsi hospitales sitis peregrinantibus/ vel ut ea cautione/ nullus sit obprobrio locus. Conuiuia quippe extraneorum occupationes habent. Tunc etiam epulandi produnt cupiditate. Subrepunt etiam fabule frequenter de seculo ac voluptatibus. Claudere aures non potes. prohibere/ putatur superbie. Subrepunt etiam propter voluntatem pocula. Melius est tue domui semel excuses/ quam aliene frequenter. et ut ipse sobrius surgas. Tu ex aliena insolentia/ condemnari non debet presentia tua.

Viduuarum ac virginum domos (nisi visitandi gratia) iuniores adire non est opus. Et hoc cum senioribus/ hoc est vel cum episcopo/ vel si grauior est causa cum presbyteris. Quid necesse est/ ut demus secularibus obtrectandi locum? Quid opus est/ ut ille quoque visitationis crebre/ accipiant autoritatem? Quid si aliqua illarum forte labatur? Cur alieni lapsus subeas inuidiam? Quam multos etiam fortes illecebra decepit? Quanti non dederunt errori locum/ et dederunt suspitioni? Cur non illa tempora quibus ab ecclesia vacas/ lectioni impendas? Cur non Christum reuistas christum alloquaris/ christum audias? Illum alloquimur/ cum oramus. illum audimus/ cum diuina legimus oracula. Quid nobis cum alienis domibus? Una est domus que omnes capit. Illi potius ad nos veniant/ qui nos requirunt. Quid nobis cum fabulis. Ministerium altaribus christi/ non obsequium hominibus/ deferendum recepimus?

Humiles decet nos esse/mites/mansuetos/graues/pa-
tientes.modum tenere in omnibus. vt nullum vitium
esse in moribus/vel tacitus vultus/vel sermo anuntiēt.

Cauetur iracundia. aut si preueniri non potest/cobibe-
atur. Mala enim lex peccati/indignatio est. que ita
animum perturbat/vt rationi non relinquat locum. Pri-
mum est igitur si fieri potest / vt morum tranquillitas/vsu-
quodam et affectione/propositum in naturam vertat. De
inde (quam ita plerumque motus infixus est nature ac
moribus vt euelli atque euitari non queat) si preuide-
ri poterit/ratione reprimat. Aut si prius occupatus
fuerit animus ab indignatione/ quam consilio ^{non potest} aspici ac
provideri poterit ne occuparet/meditare quomodo
motum animi tui vincas/iracundiam temperes. Resiste
ire si potes. cede si non potes. quia scriptum est/date lo-
cum ire. Jacob/fratri indignanti pie cessit. et Rebecce
id est patientie instructus consilio/abesse maluit et pere-
grinari/ quam excitare fratris indignationem. et tunc redi-
re/cum fratrem mitigatum putaret. Et ideo tantam apud
deum inuenit gratiam. Quibus deinde obsequiis quan-
tis muneribus / fratrem ipsum reconciliauit sibi/ vt ille
precepte benedictionis non meminisset/ sed de late sa-
tisfactionis! Ergo si preuenierit et occupauerit mentem
tuam iracundia/et ascenderit in te/non relinquant lo-
cum tuum. Locus tuus/patientia est. locus tuus est
ratio. locus tuus sapientia est. locus tuus sedatio
indignationis est. Aut si te contumacia respondens
mouerit/et peruersitas impulerit ad indignationem/
si non poteris mitigare mentem / reprime linguam
tuam. Sic enim scriptum est. Cobibe linguam tuam a ma-
lo. et labia tua ne loquantur dolum. Deinde. Inquire
pacem. et sequere eam. ^{pacem} Pacem illam sancti Jacob.

Prop. i. in ueritatē

De quantem. Prima fe-
na frenos lingue imponere
frenu non potuerat
ultraque in suis polere
habet gratia qui prior
perena iracundiam. ne
cepto. aut in uicis et
ngare iracundiam. no in
ueri. hoc nostru. n. natu
in pueris. im. ut. sane. q
manu. Et si tuo pue
tate. in more suauitate
locos. artificio. leg. tract
peros. te quibus domini
efficiamini. sicut puer. ist
dicitur. Itaq. et ipse dicitur
et. Iam. malis. creantur. in
tear. no. recessit. Ita. et
ouer. iniuria. no. tenes. me
e. te. in. dicitur. proficiant
dus. in. te. reuertat. Locu
et. puritatem. tu. pectoris
no. ad. iracundia. tuus. su
tiam. eius. Eto. culpam
tas. in. one. ignis. eum. p
monia. uerbis. extollere
tum. philo. sophi. quod. ar
dices. que. afflictare. ni
am. tam. dextera. in. ino
quos. plus. est. non. ren
ni. Et. testatores. aduer
tatis. In. gal. reprobac

Vide quantam. ^{par} ⁷⁰ ^{mitiga} ^{mit. nigriti}
 Irimū sedato animū. Si non pualu
 eris/frenos lingue impone tue. Deinde recōciliatiōis
 studiū non p̄mittas. Nec/oratores seculi de nr̄is
 vs̄urpata/in suis posuere libris. Sed ille sensus hui⁹
 habet gratiā/qui prior dixit. Vitemus ergo aut tem
 peremus iracundiam. ne sit eius/aut in laudibus ex
 ceptio/aut in vitis exaggeratio. Nō mediocre ē mi
 tigare iracūdiam/ nō inferius / q̄ omnino nō cōmo
 ueri. Hoc nostrū ē. nature illud. Deniq; commotiōes
 in pueris/innoxie sunt. que plus habēt gratie/q̄ ama
 ritudinis. Et si cito pueri inter se mouent/ facile se
 dant. ⁊ maiore suauitate in se recurrunt. Nesciunt se
 subdole artificio seq; tractare. Nolite hos contemnere
 pueros/de quibus dominus ait. Nisi ouersi fueritis
 ⁊ efficiamini sicut puer iste/ non intractatis in regnū
 celorū. Itaq; ⁊ ip̄e dñs/hoc est dei virtus (sicut pu
 er) cum malediceretur/non remaledixit. cum percutē
 retur/nō repercussit. Ita ergo te compara / vt quasi
 puer iniuriā nō teneas. malitiā non exerceas. Omnia
 a te innocēter proficiant. Non cōsideres/quid ab
 aliis in te reuertat. Locum tuū serua. simplicitatem
 ⁊ puritatem tui pectoris custodi. Noli respōdere ira
 to ad iracundiā eius. siue imprudenti ad impruden
 tiam eius. Cito culpam/culpa excutit. Si lapides te
 ras/nōne ignis erumpit? Ferunt gētiles (vt in mai⁹
 omnia verbis extollere solent) archite tarentini dic
 tum philosophi/quod ad villicū suū dixerit. Vt te in
 felicez. quē afflictarē/nisi iratus essem. Sed ⁊ Dauid
 armatam dexterā in indignatione compresserat. Et
 quanto plus est non remaledicere / q̄ non vindica
 re? Et bellatores aduersum Habal ad vltionem pa
 ratos / Abigail deprecatione reuocauerat.

De p̄sely ⁊ vng. ⁊ h̄p̄t. De p̄sely
 ⁊ h̄p̄t. De p̄sely ⁊ h̄p̄t.

Non confusi. sed discreti / 7 dispares. Cogitationes /
 veri exquirere / 7 quasi emollere / muneris habent. Ap-
 petitus ad aliquod agēdu[m] impellit atq[ue] excitat. Itaq[ue] /
 ipso genere nature sue / 7 cogitationes tranquillitatē se-
 dationis infundūt / 7 appetitus motū agēdi excitat.
 Ita ergo informati sumus / ut bonarū rerum subeat
 animū cogitatio. appetitus rationi obtēperet (si vere
 ut illud decorū custodiamus / animū volumus intēde-
 re) ne rationē excludat rei alicuius affectus / s[ed] ratio
 quod honestari conveniat: examinet.

Capitulum septimum Quattuor habens partes.

Et quoniam ad conseruationem decoris / specta-
 re diximus / ut sciamus in factis dictisue quis
 modus / prior autem ordo loquendi q̄ faciendi est /
 sermo in duo diuiditur. In colloquium familiare. 7
 in tractatum disceptationēq[ue] fidei atq[ue] iusticie. In
 utroq[ue] seruandum / ne sit aliqua perturbatio. sed tan-
 q̄ mitis / 7 placidus / 7 beniuolentie plenus 7 graties
 sine vlla sermo ducatur contumelia. Absit pertinax
 in familiari sermone contentio. Questiones enī exci-
 tare magis inanes / q̄ utilitatis aliquid afferre solet
 Disceptatio sine ira. suauitas sine amaritudine sit.
 monitio sine asperitate. hortatio sine offensione. Et
 sicut in omni actu vite / id cauere debem[us] / ne rationē
 nimis animi motus excludat / sed teneamus consiliū
 locum / ita etiam in sermone eam formulam animi te-
 nere conuenit / ne aut ita excitetur / aut odiū / aut cupi-
 ditatis nostre / aut ignaue aliqua exprimamus indi-
 cta. Sic igitur sermo huiusmodi / de scripturis ma-
 xime. Sicut enim nos magis oportet loqui / q̄ de con-
 uersatione optima / adhortatōe obseruatōis / discipli-
 ne custodia: habeat caput ei[us] rationē. 7 finis modū

et dicitur pro alio ego p[ro]p[ri]o
 // dicitur dicitur dicitur dicitur
 p[ro]p[ri]o dicitur
 et dicitur dicitur dicitur dicitur
 et dicitur dicitur dicitur dicitur

et dicitur p[ro]p[ri]o dicitur
 p[ro]p[ri]o dicitur

DE ratione dicendi satis dictum puto. Nunc de Actione vite/ quid congruat consideremus. Tria autem in hoc genere spectanda cernimus. Unum/ ut rationi appetitus non reluctetur.

Hoc enim solummodo/ possunt officia nostra illi decoro convenire. Si enim appetitus rationi obediat/ facile id quod deceat in omnibus officiis conservari potest. Dandum ne maiore studio quam res ipsa est que suscipitur/ vel minore/ aut parvam magno ambitu suscepisse/ aut magnam inferiore destituisse/ videamur. Tertium de moderatione studiorum/ operumque nostrorum. De ordine quoque rerum/ et de opportunitate temporum/ non dissimulandum puto. Sed primum illud quasi fundamentum est omnium/ ut appetitus rationi pareat. Secundum et tertium idem est. hoc est in utroque moderatio. Vacat enim apud nos species liberalis que pulchritudo habet. et dignitatis contemplatio. Sequitur de ordine rerum et de opportunitate

Supponitur id diffinitio magis
- finem se facit vel ad quod sit
- ut ad quod simile id infero
- vel ad quod sit diffinitio ad finem
- ut ad quod sit finem et finem
- ut ad quod sit finem et finem
- ut ad quod sit finem et finem

Ne per hoc tria sunt/ que videamus/ utrum in aliquo sanctorum consummata possimus docere/ primum igitur ipse pater abraham/ qui ad magistrum future successionis informatus et instructus est/ iustus exire de terra sua/ et de cognatione sua/ et de domo patris sui/ nonne multiplicitate necessitudinis prestrictus affectu/ tamen appetitum rationi obedientem prebuit? Quae enim terre sue cognationis/ domus quoque proprie gratia/ non delectaret? Et hinc ergo mulcebat suorum suavitatis. sed imperii celestis/ et remuneratiois eterne consideratio/ movebat amplius. Nonne considerabat uxorem ibecillam ad labores/ teneram ad iniurias/ decoram ad incertum isolentium/ sine summo non posse duci periculo? Et tamen subire omnia excusare/ consultius diiudicavit. Deinde cum descenderet in Aegyptum/ monuit ut diceret se sororem esse non uxorem ipsam

Et illa a... a... a... a... a...
- ut ad quod sit finem et finem
- ut ad quod sit finem et finem
- ut ad quod sit finem et finem

Deniq; sic fraternam mitigauit iracundiã ut cuius
 verebat inimicias / adipisceret gratiã. Suid de Jo
 seph loquar / qui utiq; habebat cupiditatẽ libertatis
 ⁊ suscepit seruitiũ necessitate? [⁊] subditus in seruitu
 te / q̄ in virtute constãs / q̄ benignus in carcere / sapi
 ens in [⁊] interpretatione in potestate moderatus / in vber
 tate prouidus / in fame iustus : ordinẽ laudis rebus
 adiungẽs / ⁊ oportunitatẽ temporibus / [⁊] equitatẽ po
 pulis / officii sui moderatione dispensans? Job quo
 q; iusta secũdis atq; aduersis rebus irrephensibilis
 patiens / gratis deo atq; acceptus / vexabat dolori
 bus. se se consolabat. Dauid etiam fortis in bello /
 patiens in aduersis / in hierusalem pacificus / in victo
 ria mansuetus / in peccato dolens / in senectute prou
 idus / rerũ modos / vices tẽporũ / per singulariũ sonos
 seruauit etatum. ut mihi videat / non minus viuẽdi
 genere / q̄ canedi suauitate predulcis / immortalẽ deo
 sui fuisse meriti cantilenam.

Capitulum secundum Tres habens partes.

Quod his viris virtutiũ principalium officiiũ ve
 fuit: quarũ primo loco constituerũt prudẽciam
 que in veri inuestigatione versat. ⁊ sciẽtiẽ plenioris
 infundit cupiditatem. Secundo iusticiã. que suum
 cuiq; tribuit. alienum non vendicat. utilitatem pro
 priam negligit / ut communẽ equitatem custodiat.
 Tertio fortitudinem. que ⁊ in rebus bellicis excelsi
 animi magnitudine / ⁊ domi eminet. corporisq; pre
 stat viribus. Quarto temperantiã. que modum or
 dinemq; seruat omnium / que vel agenda vel dicen
 da arbitramur.

Hec forsitan aliquis dicat primo loco poni oport
 uisse. qm̄ ab his q̄tuor virtutib; nascuntur Officioz

genera. Sed hoc artis est / vt primo officiū definiat /
postea in cetera genera diuidat. Nos autē artem fugi-
mus. exempla maiorū p̄ponimus que ne obscuritatē
afferunt ad intelligēdum / neq; ad tractādū versuti-
as. Sit igitur nobis vita maiorū / discipline speculū
non calliditatis commētarium. imitandi reuerentia /
non disputandi astutia.

Fuit igitur in sancto Abraham primo loco prudē-
tia. te quo dicit scriptura / credidit Abrahā deo / et re-
putatum ē ei ad iusticiam. Nemo enim prudens / qui
dñm nescit. Deniq; inspiens dixit / quia non ē deus.
Nam sapiēs non diceret. Sūo enim sapiēs / qui non
requirit autorē suum / qui dicit lapidi / pater me es
tu / qui dicit diabolo vt Aſantheus / auctor meus es
tu? Quomodo sapiēs / vt Arrianus / qui mauult imper-
fectū auctorem habere atq; degenerē / q̄ verū atq; per-
fectum? Sūo sapiens / vt Aſarcion atq; Eunoniū /
qui malunt dñm malum / q̄ bonum habere? Sūo sapi-
ens qui deum suū nō timet? Fructum enim sapiētie ti-
mor dñi. Et alibi habes. Sapiētes nō declināt de ore
dñi. s; tractant in cōfessionibus suis. Simul quoq;
dicēdo scriptura reputatum ē ei ad iusticiam / alteri-
us virtutis ei gratiā detulit. Primo igitur nostri disti-
nierunt Prudentiam / in veri consistere cōgnatione.
Suis enim illos ante Abrahā / Dauid / Salomonem?
Deinde iusticiā spectare ad societate generis humani.
Deniq; Dauid ait / dispersit / dedit pauperib; iusticia
eius manet in eternū. Iustus miseret. iustus amodat. Sa-
piētia et iustus / tot; mūdus diuitiarū ē. Iustus omnia
p̄ suis habet. sua pro cōmunibus. Iustus sapiē pri-
q̄ alios accusat. Ille enim iustus / q̄ nec sibi parcat. et
occulta sua latere nō patitur. Vide q̄ iustus Abrahā.

desperat in senectute
p̄sentem deo negandū
am non parant. Ne-
mor / in vno facto
nec filii grātia antequā
tū acceptam redere
tione cōhibere. Duce-
filius. temptabat at-
tur. Regebat filius
bat paterna viscera
Necesse et quare vni-
q; p̄terans modum /
sacrificia necessariā v-
hac dum gladium ed-
nue vt filium referat
cōi qui dñi vidit facu-
mes / Sicut vult / qui es-
neribus in fratre diuisi-
luctatus est? Sicut mo-
loris et temporibus dese-
terere cōiuncto q̄ vni-
fili; amori potius cō-
centensat. Ne q; sapiē-
q; iustus qui ad sen-
omnibus / et p̄terite
et autor future / mū-
sibi uat; q; fortis
terans / vt diluuiū
qua moderacione deg-
tolumbam dimitteret
vnde oportunitatem
Capitulum tertium

etiam non supportum non

etiam non supportum non

Susceperat in senectute filium per repromissionē . re
 poscenti deo/negandum ad sacrificium (quāuis vni
 cum) non putauit . Aduerte hic ōnes virtutes quat
 tuor / in vno facto . Fuit sapientie / deo credere .
 nec filii gratiā anteferre / auctoris p̄cepto . Fuit iusti
 tie / acceptum reddere . Fuit fortitudinis / appetitū ra
 tione cohibere . Ducebat hōstiam pater . interrogabat
 filius . temptabat affectus patris sed non vinceba
 tur . Rep̄tebat filius appellatiōnē paternā . compūge
 bat paterna viscera . sed non minuebat deuotionem .
 Accedit ⁊ quarta virtus tēperantia . Tenebat iustus
 ⁊ pietatis modum / ⁊ executionis ordinē . Deniq̄ dū
 sacrificio necessaria vehit / dum ignē adolet / dū filiū
 ligat / dum gladium educt / hoc immolādi ordine me
 ruit / vt filium reseruaret Suid sapiētius sancto ⁊ a
 cob / qui deū vidit facie ad faciem / ⁊ bñdictionem me
 ruit Suid iustus / qui ea que acquiserat / oblatiis mu
 neribus cū fratre diuisit Suid fortis / qui cum deo
 luctatus est Suid modestus eo / qui modestiā ita / ⁊
 locis ⁊ tēporibus deferebat / vt filie iniuriā mallet p̄
 texere coniugio q̄ vudicare / eo q̄ inter alienos po
 situs / amori potius consulēdum / q̄ odia colligenda
 censebat Doe q̄ sapiēs / qui tantā fabricauit archā S
 Q̄ iustus / qui ad semen omniū reseruatus / solus ex
 omnibus / ⁊ preterite generatiōnis superstes est factus
 ⁊ autor future / mūdo potius ⁊ vniuersis magis / q̄
 sibi natus Q̄ fortis / vt dimidium vinceret Q̄ tem
 perans / vt diluuium tolleraret S Quando introiret /
 qua moderatione degeret / quando coruum / quando
 columbam dimitteret / qñ reciperet reuertētes / qñ ex
 eundi oportunitatem captare agnosceret

Capitulum tertium Quattuor habens partes.

p̄cepto ⁊ ab hōi in rege
 p̄cepto ⁊ ab hōi in rege

NEA p̄cepto q̄ ⁊ q̄ p̄cepto
 ut ⁊ p̄cepto ut p̄cepto

NEA p̄cepto q̄ ⁊ q̄ p̄cepto
 ut ⁊ p̄cepto ut p̄cepto

quod ut credamus eum iudicem futurum / quem et occulta non fallat / et indecora offendant / et honesta delectant.

Omnibus igitur hominibus inest secundum naturam humanam verum inuestigare. que nos ad studium cognitionis et scientie trahit. et inquirendi infundit cupiditatem. In quo excellere / vniuersis pulchrum videtur. sed paucorum est assequi. qui voluendo cogitationes / consilia examinando / non mediocriter impediunt laborem / ut ad illud beate honesteque viuendum peruenire possint. atque operibus appropinquare. Non enim qui dixerit (inquit) mihi. Domine domine / intrabit in regnum celorum. sed qui fecerit ea que dicit. Nam studia scientie sine factis / haud scio / an etiam inuoluat magis.

Primum igitur officii fons prudentia est. Cuius enim tam plenum officium quam deferre auctori studium atque reuerentiam. Cui tamen fons / et in virtutes derivat ceteras. Neque enim potest iustitia sine prudentia esse. cum examinare quid iustum / quidue iniustum sit / non mediocriter prudentie sit. Summus in utroque error. Qui enim iustum iudicat iniustum / iniustum autem iustum / execrabilis est apud deum. Ut quid abundant iusticie imprudens? Salomon ait? Neque iterum prudentia sine iustitia est. Pietas enim in deum / initium intellectus. Suo aduertimus / ab huius seculi translatum / magis quam inuentum sapientibus / quia pietas fundamentum est virtutum omnium. Iusticie autem pietas est prima in deum. secunda in patriam. tertia in parentes. Item in omnes. Sue et ipsa secundum nature est magistrum. Si quidem ab ineunte etate / ubi primum sensus infundi reperit / vitam amamus tamquam dei munus patriam / parentesque diligimus. Deinde equales / quibus sociari cupimus. Hinc caritas nascitur / que alios sibi preferit. non que reus que sua sunt. in quibus est principatus iusticie

ut errari in alio dicitur et si se parat facit

quod dicitur in m. r. dicitur autem in h. l. quod dicitur in i. p.

Omnibus quoque animantibus/innaſcit primo ſalutē
 tueri. cauere que noceat. expetere quae proſint. ut paſtū/
 ut latibula quibus ſe a periculo/umbribus/ſole/defē
 dant. Quod eſt prudentie. Succedit quoque: ut omnium
 genera animantium cōgregabilia natura ſint. Primo
 generis ſui ac forme cōſortibus. tum etiā ceteris. Ut
 boues videmus armētis/equos gregibus/ et maxime
 pares paribus delectari. Ceruus quoque ceruis/ et ple
 runque hominibus adiungi. Jam de procerādi ſtudio/
 et ſobolis/vel etiā generantū amore quid loquar/in
 quo eſt iuſticie forma precipua? Liqueſcit igitur et has/et
 reliquas cognatas ſibi eſſe virtutes. Siquidem et forti
 tudo/que vel in bello tuetur a barbaris patriā/vel do
 mi defendit infirmos/vel a latronibus ſocios/plena
 iuſticie ſit. Et ſcire quo cōſilio defēdat/atque adiuuet
 captare etiā tēporum et locorum oportunitates/ prudē
 tie ac modeſtie ſit. Et tēperātia ipſa ſine prudētia mo
 dum ſcire non poſſit. Opportunitatē noſcere/et ſecūdū
 mēſuram reddere/ſit iuſticie. Et in omnibus iſtis mag
 nanimitas neceſſaria ſit. et quā fortitudo mētis plerū
 que et corporis. ut quae/quod velit implere poſſit.

Capitulum quartum Sex habens partes.

Iuſticia igitur ad ſocietatem generis humani/ et
 ad communitatē refertur. Societatis enī ratio/
 diuiditur in partes duas. Juſticiā. et Beneficentiā/
 quā eandem liberalitatē et benignitatē vocant. Juſti
 tia mihi excelſior videtur/ liberalitas gratior. Illa
 cenſuram tenet. iſta bonitatem.

Sed primū ipſum/quod putant philoſophi iuſticie mu
 nus/apud nos excludit. Dicunt enim illi/eā primā eſſe
 iuſticie formam / ut nemini quis noceat / niſi laeſſi
 tus iniuria. Quod euangelii auctoritate vacuatur.

Et per hanc sententiam
 videtur quod de
 o et hanc de

et per hanc sententiam
 videtur quod de
 o et hanc de

et per hanc sententiam
 videtur quod de
 o et hanc de

et per hanc sententiam
 videtur quod de
 o et hanc de

et per hanc sententiam
 videtur quod de
 o et hanc de

Vult enim scriptura / vt sit in nobis spiritus filii ho-
 minis / qui venit conferre gratiã / non inferre iniuriã
 Deinde formam iusticie putauerunt / vt quis commu-
 nia / idest publica pro publicis habeat / priuata pro
 suis. De hoc quidẽ secundũ naturã. Natura enim oia
 omnib9 in cõmune profudit. Sic enim deus generari
 iussit oia / vt pastus oibus cõmunis esset. ⁊ terra ergo
 foret / omniũ quedã cõmunis possessio. Natura igit̃
 ius cõmune generauit. Usurpatio ius fecit priuati.
 Suo in loco aiunt placuisse Stoicis / que in terris gi-
 gnant / omnia ad vsus hominũ creati. homines aut̃
 hominũ cã eẽ generatos. vt ipi inter se aliis alii pro-
 desse possint. Vñ hoc / nisi de scripturis nostris dicen-
 dũ assumpserunt. Moyses enim scripsit / q̃a deus dixit
 faciamus hominẽ ad imaginẽ ⁊ similitudinẽ nostrã.
 ⁊ habeat potestatẽ piscium maris / ⁊ volatiliũ celi / ⁊
 pecorũ oim / ⁊ reptantiũ super terrã. Et Dauid ait. Om-
 nia subiecisti sub pedibus eius / oues ⁊ boues vnuer-
 sas. insuper ⁊ pecora cãpi. volucres celi / ⁊ pisces ma-
 ris. Ergo omnia subiecta esse homini / de nostris didi-
 cerunt. ⁊ ideo censent / ppter hominẽ eẽ generata. Ho-
 minẽ quoq; hominis causa generatũ eẽ / in libris Mo-
 ysi reperimus / dicente dño. Non est bonum hominẽ
 esse solũ. faciamus ei adiutoriũ simile sibi. Ad adiu-
 mentum ergo mulier data est viro. que generaret. vt
 homo homini adiumento for3. Deniq; anteq; mulier
 formaretur / dictum est de Adam. Non e inuentus ad-
 iutor similis illi. Adiumẽtum enim homo / nisi de ho-
 mine habere nõ poterat. Ex omnibus igitur animali-
 bus / nullum animal simile. ⁊ vt absolute dicamus /
 nullus adiutor hominis inuentus est. Muliebris igitur
 sexus / adiutor expectabatur.

vñ pnd. i. 7. cap. 1. 17
 que vid. dicitur 17

Ergo secundum dei voluntatē / vel nature copulā /
inuitē nobis esse auxilio debemus. certare officiis. ve
lut in medio ōnes utilitates ponere. ⁊ ut verbo scrip
ture utar / adiumentum ferre alter alteri / vel studio /
vel officio / vel pecunia / vel operibus / vel quolibz mo
do. ut inter nos societatis augeatur gratia. ne quisq̃
ab officio / vel periculi terrore reuocetur / sed oia sua
ducatur / vel aduersa / vel prospera. Deniq; sanctus Mo
yses pro populo patrie / bella suscipere graua nō re
formidauit. nec regis potentissimi trepidauit arma.
nec barbarice immanitatis expauit ferocitatē / s; abie
cit salutē suam / ut plebi libertatē redderet.

Magnus itaq; iusticie splendor. que aliis potius
nata q̃ sibi / communitatē ⁊ societate nostrā adiunat
excelsitatē tenet / ut suo iudicio omnia subiecta habe
at. opem aliis ferat. pecuniā cōferat. officia nō abnu
at. pericula suscipiat aliena. Suis nō cuperz hāc vir
tutis arcē tenere / nisi prima auaritia / infirmaret ac
q; inflecteret tāte virtutis vigore. Et enī dū augere
opes / aggerare pecunias / occupare terras possessioni
bus cupimus / prestare diuitis / iusticie formam exui
m9. bñficiā omunē amism9. Sūo enī p̃t iust9 eē /
q̃ studet eripere alteri qd sibi q̃rat. Potētie quoq; cu
piditas / formā iusticie virilē effeminat. Sūo enī p̃t
p̃ aliis interuenire / q̃ alios sibi subiicere conat / ⁊ in
firmo aduersum potētes opē ferre / q̃ ip̃e grauē liber
Suāta autē Iusticia sic! (tati affectat potētiā)
ex hoc intelligi p̃t / q̃ nec locis / nec personis / nec tēpo
rib9 excipit. q̃ etiā hostibus reseruat. ut si constitu
tus sit cum hoste / aut locus / aut dies prelii / aduer
sus iusticiā putetur / aut loco preuenire / aut tempo
re. Interest enim / vtrum aliquis pugna aliqua

firma 18 in vrb̃ reuolue
dicit p̃p̃it

firmae mod̃ firmat
et vel melle i firma
et debilitat om̃i hanc
firmat et velle firmat

conferre graui capiam
appo casti. Si quide
vires. ⁊ his qui ampl
at. vltim. ut ce. Aduante
vltim. peccare fecerant ex
in populum patri iracio
dicit nullam. Moyse
locos autem qui fraude
p̃t patri non expugn
impone afficeret iniuria. S
vilitas in ciuitate in oue
p̃tissim. cum quo ingrede
vltim. reg. ⁊ rabel percut
non percuties / quos non
no. ca. bone. nis. pane. n. a
reuenit. ⁊ eant ad dnm
vlt. gratia. p̃rogarent. de
bel. vlt. p̃vitate. syne. d
iusticia. vlt. quom. magis
gratia. p̃p̃ta. bis. reuolue
vlt. ca. Et enim legimus
vlt. ⁊ ec. syne. exerati. sui
qui. cōstis. n. argumētati.
vlt. vlt. etiam. syne.
periculo. cepit. p̃p̃vare. i
vlt. quom. plures. nobi
vlt. p̃p̃ta. ut. aperi
vlt. itaq;. syne. totum
vlt. vlt. in. arcu. vlt.
vlt. p̃p̃ta. p̃vitate. n.
vlt. vlt. imp̃tato
vlt. vlt. vlt. vlt. vlt. vlt.

⁊ confilicu graui capiatur/ an superiore gratia/ vel
 aliquo euctu. Si quide uehementioribus hostibus/ ⁊
 infidis/ ⁊ his qui amplius leserint uehemetior refer
 tur ultio. ut de Adianitis/ qui per mulieres suas
 plerosq; peccare fecerant ex plebe iudeoru. unde dei
 in populum patru iracundia effusa e. Et ideo factum
 est/ ut nullum Moyses victor superesse pateret. *ps. m. lxxv*
 Baonis autem/ qui fraude magis q̄ bello tep tauerat
 plebe patru/ non expugnaret Iesus. s; conditionis
 impositae afficeret iniuria. Syros vero/ helize9/ quos
 obsidetes in ciuitate in duxerat/ momentaria cecitate
 percussos/ cum quo ingrederetur videre no possent /
 volenti regi Israhel percutere no acquiesceret. dicēs
 Non percuties / quos non captasti in gladio/ ⁊ lan
 cea tua. Donec eis pane ⁊ aqua. ut manducet ⁊ bibat
 ⁊ remittat. ⁊ eant ad dñm suu. ut humanitate pu
 cati/ gratia respicerent. deniq; postea in terra Isra
 hel/ ventre pyrribate syrie destiterunt. Si ergo in bello
 iustitia ualet/ quãtomagis in pace seruãda e. Et hac
 gratia ppheta his detulit/ qui ad eum corripiendum
 venerat. Sic enim legimus/ q; in obsidione eius/ mise
 rat Rex syrie exercitu suu/ cognito q; Helizeus esset
 qui cõsiliis ⁊ argumetationibus eius obuiaret oib9.
 Quē vidēs exercitum syesi seruo pphete/ de salutis
 periculo cepit trepidare. Cui dixit ppheta. Noli time
 re. quoniam plures nobiscum sunt / q̄ cū illis. Et ro
 gante propheta ut aperiretur oculi seruo aperti sunt
 Didit itaq; syesi totum montem equis repletum /
 ⁊ curribus/ in circuitu helizei. Quibus descendētib9
 ait propheta. Percutiat dominus cecitate exercitum
 syrie. Quo impetrato / ad Syros dixit. Venite
 post me. ⁊ educam vos ad hominem quem queritis.

^{capitulum quintum}
Et viderunt Helizeum. quem corripere gestiebant. et
videntes tenere non poterant. Liqueat igitur etiam in
bello fidem et iustitiam servari oportere. nec illud deco-
rum esse posse. si violetur fides. Denique etiam aduersa-
rios: molli veteres appellatione nominabant. ut pere-
grinos vocarent. Hostes enim antiquo ritu peregrini
dicebantur. Quod eque etiam ipsum de nostris assumptum
dicere possumus. Aduersarios enim suos hebrei allo-
filos. hoc est alienigenas. latino appellabant vocabulo
Denique in libro regnorum primo sic legimus. Et factum est
in diebus illis. Conuenerunt alienigenae in pugnam ad israhel

Fundamentum est ergo iustitiae fides. Iustorum enim
corda meditantur fidem. Et qui se iustus accusat. iusti-
tiam supra fidem collocat. Nam tunc iustitia eius appa-
ret. si vera fateatur. Denique et dominus per Isaiam. Ecce
(inquit) mitto lapidem in fundamentum syon. id est Chri-
stum in fundamentum ecclesiae. Fides enim omnium Christi-
anus. Ecclesia autem quaedam forma iustitiae est. commune ius
omnium. in commune oratur. in commune operatur. in com-
mune temptatur. denique qui seipsum quotidie sibi ab-
negat. ipse iustus. ipse dignus est Christo. Ideo et Paulus
fundamentum posuit Christum ut supra eum opera iustitiae
locarentur. quia fides fundamentum est. In operibus autem
aut malis. iniquitas. aut bonis. iustitia est.

Capitulum quintum Tres habens partes.

Sed etiam de Beneficentia loquamur. que diuiditur
etiam ipsa in Beniuolentiam et Liberalitatem
Ex his igitur duobus constat Beneficentia. ut sit
perfecta. Non enim satis est beneuolle. sed etiam bene-
facere. Nec satis est iterum benefacere. nisi id ex bono
fonte. hoc est bona voluntate proficiatur. hylar-
em enim datorem diligit deus. Nam si inuitus facias

que tibi merces est?
potens ait hoc ego in
partato inquit mihi
In euangelio quo
iuste liberalitas.
gra consilio. ut pro
so ad laudem effusion
largiendum patet. in
beniuolentia. Officere
si largians si qui con
gregare cupiat suo su
ecclesia. Non est hoc pro
tam qui aduersus vid
iungit. aut ut aliqua p
at. Non probat largi
si quis eorumque. si in
omni potest. nisi forte.
a qua omnia que fructu
fidei studio et credentia op
nem igitur habere ut
ratur. ut cum fide confera
tis. ne dicas te plus o
Suo enim opus est.
potestate est largiri. qu
soluit. et opus corru
tionem effert. ut.
rem eius. Sed et emolo
fide illa perfecta est.
nigis. quod misericordie
nisi imponit operi suo.
est.
quo opus suscipiat.
aut.

que tibi merces est? Unde apostolus generaliter. Si
volens ait hoc ago / mercedem habeo. Si inuitus / dis
pensatio inquit mihi ^{credita} est.

In euangelio quo ^{per} multas ^{disciplinas} accepimus
iuste liberalitatis. ^{Malchū} ē igitur bñ uelle / et eo lar
giri consilio / ut pro sis / nō ut noceas. Nā si luxurio
so ad luxurie effusionē / adultero ad mercedē adulterii
largiēdum putes / non ē bñficentia ista / ubi nulla ē
beniuolētia. Officere enim istud ē / non prodesse alteri
si largiaris ei qui cōspiret aduersus patriā qui con
gregare cupiat tuo sumptu perditos qui impugnēt
ecclesiā. Non ē hec probabilis liberalitas / si adiuues
eum qui aduersus viduā et pupillos graui decernit
iurgio. aut ut aliqua / possessiones eorū eripere cona
tur. Non probat largitas / si quod alteri largit / alte
ri quis extorqueat. si iniuste querat / et iuste dispēsan
dum putet. nisi forte (ut ille zachēus) reddas prius
ei quadruplū quē fraudaueris. et gencilitatis uicia /
fidei studio et credētis operatione ^{compenses}. Funda
mētum igitur habebat liberalitas tua. Hoc primūz q̄
ritur / ut cum fide cōferas. fraudem non facias obla
tis. ne dicas te plus conferre ut minus conferas.
Quid enim opus est dicere / fraus promissi ē? In tua
potestate est largiri / quod uelis. Fraus fundamentū
soluit. et opus corrumpit. Nunquid Petrus ita indigna
tione efferbuit / ut Annaniaz extingui uellet / uel uxo
rem eius? Sed exemplo eorum / noluit perire ceteros.
Nec illa perfecta est liberalitas / si iactantie causa
magis / q̄ misericordie largiaris. Affectus tuus / no
mē imponit operi tuo. Quomodo a te proficiscit / sic
existimat. Vides q̄ moralē iudicē habeas? Te consulit
quō opus suscipiat tuuz. mentē tuā prius interrogat

Nesciat inquit sinistra tua / quid faciat dextera tua.
Non de corpore loquitur. s; etiam unanimes tuus /
frater tuus / quid facis nesciat. ne dum hoc mercedē
queris tactantie / illic remunerationis fructum amittas.
Perfecta autē est liberalitas / ubi silentio quis te
git opus suuz. ⁊ necessitatibus singulorū occulte sub
uenit. quē laudat os pauperis. ⁊ non labia sua.

Deinde perfecta liberalitas / fide / causa / loco / tempo
re / commēdatur. Ut primū opereris circa domesticos
fidei. Grandis culpa est / si sciente te / fidelis egeat. si
scias eum sine sumptu esse / famem tolerare / erumnā
perpeti. qui p̄sertim egere erubescat. si in causam ceci
derit / aut captiuitatis suorū / aut calumnie / ⁊ non ad
iuues. Si in carcere / ⁊ penis / ⁊ suppliciis / p̄pter debi
tū aliquod / iustus excruciet. Nam ⁊ si omnibus debe
tur misericordia / tñ iusto amplius. Si tempore affli
ctionis sue / nihil a te ip̄toret. Si tēpore periculi / quo
rapitur ad mortē / plus apud te pecunia tua valeat /
q̄ vita morituri De quo pulchre Job dixit. Hūc
tū periculi / in me veniebat. Personarum quidē deus
acceptor non est. quia nouit omnia. Nos autem om
nibus quidem debemus misericordiam. Sed quia ple
riq; fraude eā querunt / ⁊ fingunt erumnā / ideo ubi
eā manifestatur / persona cognoscitur / tempus urget /
largius se debet p̄fundere misericordia. Non enī aua
rus dñs est / ut plurimū querat. Beatus quidē qui di
mittit omnia / ⁊ sequitur euz. Sed ⁊ ille beatus ē / qui
quod habet / ex affectu facit. Dentq; duo minuta hera
ridue illius / diuitum muneribus p̄tulit. Eius totuz
illa quod habuit contulit. Illi autē ex abundātia / par
tem exiguaꝝ contulerunt. Affectus igitur diuitē colla
tionē / aut pauperem facit. ⁊ precium rebus imponit.

E p̄tenti p̄tenti / ut dicitur /
et p̄tenti et p̄tenti / ut dicitur /
et p̄tenti et p̄tenti / ut dicitur /

minuta quod p̄tenti / si m̄tenti p̄tenti
quod p̄tenti / ut p̄tenti m̄tenti /
duo minuta et p̄tenti /

Comit dñs non vult
in m̄tente fore ut dicitur
p̄tenti pauperes et co
p̄tenti domesticos / ut
se p̄tenti dicitur /
ut p̄tenti sentim
fca. dicitur ē enim
p̄tenti est ab aliis /
lare s̄tenti necessite
ri v̄tenti / quod tu dicitur
p̄tenti non gratia /
fca. ut dicitur dicitur /
fructu boni operis acq
p̄tenti reuocata tua /
quā querunt / ut tu fr
p̄tenti q̄ ei dicitur nō
ne v̄tenti fraudare mercedē
p̄tenti petitis / p̄tenti nō
te conuicti / ut largi
p̄tenti factus est cum dicitur
dicitur / Deinde regula quā
etiam animi p̄tenti /
inopia subleuare /
p̄tenti / hoc enim v̄tenti
Consiliuz bonis v̄tenti
n̄tenti quasi bonis v̄tenti
le copistis ab anno dicitur
non para. Itaq; dicitur
⁊ v̄tenti dicitur /
⁊ p̄tenti dicitur /
formate ut quā dicitur
dicitur / ut dicitur /

Lingul 9071

Ceterū dñs non vult sim' il effandi opes / sed dispen
 sari. nisi forte vt Elizeus. qui boues suos occidit. ⁊
 pavit pauperes ex eo quod habuit. vt nulla cura te
 neret domestica. sed relicta omnibus / in disciplinaꝝ
 se prophetica daret. Est etiā illa probāda liberalitas
 vt proximos seminis tui nō despicias / si egere cogno
 scas. Melius ē enim vt ipse subuenias tuis / quibus
 pudor est / ab aliis sumptū deposcere / aut alicui postu
 lare subsidiū necessitati. nō tñ vt illi ditiores eo fie
 ri velint / quod tu potes cōferre inopibus. Causa enī
 prestat. non gratia. Neꝫ enī ꝓpterea te dño dica
 si / vt tuos diuites facias. sed vt vitā tibi perpetuā
 fructu boni operis acquiras. ⁊ precio miserationis
 peccata redimas tua. Mutant se parū pōscere. precū
 tū querunt. vite tue fructū adimere contēdunt. Et
 accusat qꝫ eā diuitē nō feceris : cum te ille velit eter
 ne vite fraudare mercede. Consiliū s̄misimus. autori
 tatē petamus. Irimū neminē debet pudere / si ex diui
 te pauper fiat / dñꝝ largit' pauperi. quia Christꝝ pau
 per factus est / cum diues esset / vt nos sua inopia di
 taret. Dedit regulā quā sequamur. vt bona ratio sit
 exnanti patrimoniu / si quis pauperū famem repulit
 inopiā subleuauit. Vnde ⁊ consiliū in hoc dō / apostolꝝ
 dicit. Hoc enim vobis vtile est / vt Christū imitemini
 Consiliꝝ bonis dat'. Corruptio errantes coerces. De
 niꝫ quasi bonis dicit / quia non tñ facere / sed ⁊ vel
 le cepistis ab anno p̄terito. Perfectorū vtrunqꝫ est.
 non pars. Itaqꝫ docet / ⁊ liberalitatē sine beniuolētia
 ⁊ beniuolētiā sine liberalitate nō eē perfectā. vnde
 ad perfectum hortatur / dicens. Nūc ergo ⁊ facere cō
 summate. vt quēadmodum prompta ē in vobis vo
 lūtas faciēdi / ita sit ⁊ perficiēdi / ex eo quod habetis.

Si enim voluntas prompta est/secundū id quod ha-
bet accepta est. non secundū id quod nō habet. Non
enim vt aliis refectio sit. nobis autē angustia. sed ex
equalitate/in hoc tēpore. vt vestra abundātia sit ad
illorū inopiā/ vt illorū abundātia sit ad vestrā ino-
piā vt fiat equalitas. sicut scriptum ē. Sui multum/
nō abundauit. ⁊ qui modicū/nō minorauit. Aduertit
m⁹ quēadmodū/ ⁊ beniuolētiā/ ⁊ liberalitatē/ ⁊ mo-
dū cōp̄hendit/ ⁊ fructum atq; personas. Ideo mo-
dū/ quia imperfectis dabat consiliū. Nō enim patiū-
tur angustias/nisi imperfecti. Sed ⁊ si quis ecclesiam
nolēs grauare in sacerdotio aliquo cōstitutus / aut
ministerio/nō totū quod habet cōferat/ s; operet̄ euz
honestate quantū officio satis ē/ non tū mihi vt im-
perfectus videt̄. Et puto q; hic angustiam / non ani-
mi/ s; rei familiaris dixerit. De personis autē puto di-
ctum/ vt vestra abundātia sit ad illorū inopiā. ⁊ illo-
rū abundātia ad vestrā inopiā. Testis vt populi abū-
dantia/sit bone operatōis/ ad illorū subleuandā alean-
di inopiā. ⁊ illorū abundantia spiritualis/ adiuuet in
plebe inopiā meriti spiritualis ⁊ conferat ei gratiam.
Vñ exēplum optimū posuit. Sui multū/nō abunda-
uit. ⁊ qui modicū/nō minuit. Bene hortatur ad offi-
cium misericordie omnes homines istud exēpluz. qm̄
qui plurimū auri possidet/non abundat. quia nihil
est quicquid in hoc seculo est. Et qui exigū habet/
nō minuit. quia/nihil ē quod amittit. Res sine dispe-
ditio ē/ q̄ tota dispendiū ē. Est etiā sic intellect⁹ bon⁹
Sui plurimū habet/ ⁊ si nō tonat/nō abūdat. Quia
quantūuis acquirat/ ecet semper qui plus cōcupiscit
Et qui exigū habet nō minuit. quia nō multum est/
quod pauperem pascit. Similiter ergo ⁊ ille pauper/

quod conferre spiritualia
habet nō abūdat. ⁊
Si etiā sic p̄ intelligit
cum quos accepisti
neuo maior est inter
eo/ qui minor ē in re
ore dei grātia corp⁹
eius potest aut mag
hēdere/ qui nō videt
pis/ montes trā ferre
granū sin ap̄is. Si al
ne mens eius tanto m
ū sunt/ qui ab alie
rari/ si nullā habuit
bet non minuit. quia
quod parū videt̄ habet
Confiterenda etiā in l
Hōm̄ ⁊ etiā verecū
feribus plus largiari
viciā querere. Simili
luando promouens. ⁊
in egestate. ⁊ maxime
nisi/ aut p̄seruante
amisse. Sed forte dic
tee/ ⁊ preteritur. ⁊ u
pie. Et verum est/ q
tatem. Non est illud
ū in euangelijs/ de eo
Si quis ostium eius p
⁊ uat illi/ propter imp

Capitulum sextum

qui confert spiritualia pro pecuniariis / et si plurimum
 habet gratiam non abundat. Non ei onerat gratia. sed alleuat mentem
 Sed etiam sic potest intelligi. Non abundas o homo. Quantum est
 enim quod accepisti / et si tibi multum est. Iohannes quo
 nemo maior est inter natos mulierum: inferior tamen erat
 eo / qui minor est in regno celorum. Hoc est et sic. Non abun
 dat dei gratia corporaliter / quia spiritualis est. Quis
 eius potest / aut magnitudinem / aut latitudinem compre
 hendere / quam non videt. Fides si fuerit sicut granum sin
 apis / montes terram ferre potest. et non tibi dicatur ultra
 granum sinapis. Si abundet in te gratia / non est ferendum /
 ne mens tua tanto munere incipiat extolli. quia mul
 ti sunt / qui ab altitudine cordis sui gravius corruerunt / quam si nullam habuisset domini gratiam. Et qui parum ha
 bet / non minuit. quia non est corporeum ut dimittat. Et
 quod parum videtur habenti / plurimum est / cui nihil deest
 Consideranda etiam in largiendo etas. atque debilitas.
 Nonnunquam etiam verecundia. que ingenuos prodicit. ut
 senibus plus largiaris / qui sibi labore iam non queant
 victum querere. Similiter et debilitas corporis. et hec
 iuuanda promptius. Tum si quis ex diuitiis cecidit
 in egestatem. et maxime si non vitio suo / sed aut latroci
 niis / aut persequutione / aut calumniis / que habebat /
 amisit. Sed forte dicat aliquis. Cecus vno loco se
 det / et preteritur. et iuuenis validus frequenter acci
 pit. Et verum est / quia obrupit propter importun
 tatem. Non est illud iudicii. sed teoii. Naz et dominus
 ait in euangelio / de eo qui iam clauserat ostium suum.
 Si quis ostium eius procacius pulset / quia surget. et
 et dat illi / propter importunitatem.

Capitulum sextum Tres habens partes.

Dilectum quoque est propensorem eius haberi rationem/ qui tibi aut beneficiū aliquod/ aut munus contulit/ si ipse in necessitate incidit. Sicut enim tā contra officiū/ quā non reddere quod acceperis. Nec mensura pari/ sed uberiore reddendum arbitror/ et pensandum usum beneficii. ut tanto subuenias/ quāto eius erumnam repellas. Etenim superiorē non esse in referendo/ quā in conferendo beneficio/ hoc est minorem esse. Sicut qui prior contulit/ tempore superior est. humanitate prior. Unde imitanda nobis est in hoc quoque natura rerum. que susceptū semen multiplicatione solet numero reddere. quā acceperit. Ideo tibi scriptum est. Sicut agricultura est homo insipiens. et tanquam vinea homo egenus sensu. Si reliqueris eum/ desolabitur/ sicut agricultura. Ergo etiā sapiens/ ut tanquam fenerata sibi maiore mensura semina suscepta/ restituat. Terra ergo/ aut spontaneos fructus germinat/ aut creditos uberiore cumulo refundit ac reddit. Utrumque debes. quodā hereditario usu parētis. ne reliquaris/ sicut infecundus ager. Esto tamen ut aliquis excusare possit/ quod non dederit quā excusare potest/ quod non reddiderit. Non dare cui quā vix licet. non reddere vero non licet. Ideo pulchre Salomon ait. Si sederis cenare ad mensam potentis sapienter intelligere ea que apponunt tibi. et mitte manū tuā/ sciēs quod te oportet talia parare. Si autem instabilis es/ noli occupare escas eius. Nec enim obtinet vitā falsā. Quas nos imitare cupientes sententias scripturam/ offerre grām bonū est. At qui referre nescit/ durissimum. humanitatis exemplū ipsa terra suggerit. Spontanea neos fructus ministrat/ quos non seueris. multiplicatū quoque reddit/ quod acceperit. Negare tibi pecuniā numeratā non licet. quā licet acceptā non referre gratiā.

In prouerbijs quoq; habes / q; ita plurimum reuoluit
 ista gratie / apud dñm consuevit ualere / ut etiam
 in die ruine inueniat gratiã / qñ possunt sp̄poderare
 peccata. Et quid alius utar exēplis / cum dñs ip̄e re
 muneracionē uberiorē / sanctorū meritis in euāgelio
 polliceat / atq; hortet ut operemur bonū opus / dicēs
 dimittite / et dimittimini / date et dabit vobis / mensu
 rã bonã / et confertã / et supereffluentē dabūt in sinū ve
 strū? Itaq; et illud cōnuuiū Salomonis / nō de cibis
 sed de operibus est bonis. Quo enim melius epulant
 animi / q̄ bonis factis? aut quid aliud / tã facile sūt in
 storū explere mētes / q̄ boni operis cōscientia? Quis
 aut iocundior cibus q̄ facere voluntatē dei? Quē ci
 bum / sibi solum dominus abundare memorabat.
 sicut scriptū est in euāgelio. Deus cibus est / ut faciã
 voluntatē patris mei / qui in celo est. Hoc cibo delect
 te nūr. de quo ait p̄pheta / delectare in dño. Hoc cibo
 delectant / qui superiores delectationes mirabili inge
 mo cōprehendunt. qui pñt scire / qualis sit mūda illa
 et intelligibilis mētis delectatio. Etiam ergo panes
 sapientie. et saturemur in verbo dei. quia nō in solo
 pane / s; in omni verbo dei vita est hominis facti ad
 imaginē dei. De poculo vero satis expressē dicit san
 ctus Job. Sicut terra expectans pluuiã / sic et isti ser
 mones meos. Pulchrum est ergo / ut diuinariū scriptu
 rarū humescamus alloquio. et quasi ros / sic in nos v̄
 ba dei / descendant. Cum igitur sederis ad illaz mēsam
 potentis / intellige quis ille sit potens. et in paradiso
 delectationis positus / atq; in conuiuio sapientie lo
 catus / considera que apponūt tibi. Scriptura diuina
 conuiuū sapientie est. Singuli libri / singula sunt fer
 cula. Intellige prius que habeant in ferculis dapes.

7 tunc mitte manū: vt ea que legis / vel acciperis a do
mino deo tuo / operibus exequaris. 7 collatā in te gra
tiā / officiis rep̄sentes. vt Petrus 7 Paulus. qui euā
gelizando vicem quandā largitori muneris reddide
rūt. vt possint singuli dicere. Gratia autē dei sum id
quod sum. 7 gratia eius in me egenā nō fuit. sed abū
dantius illis oibus laboraui. Alius ergo fructū acce
pti beneficii / vt aurū auro / argentū argento repēdit.
Alius laborē. Alius haud scio an etiā locupletius so
lum restituit affectum.

Quid enim si reddendi nulla facultas suppetit? In
beneficio referēdo / plus animus q̄ census operat̄. ma
gisq̄ p̄ponderat beniuolētia / q̄ possibilitas referēdi
muneris. Grā enim in eo ipso quod habet / refertur.

Adagna igit̄ beniuolentia. que etiā si nihil confe
rat / plus exhibet. Et cū ī patrimonio nihil habeat / lar
git̄ pluribus. Idq̄ facit sine vllō sui dispendio. 7 lu
cro oim. Et ideo prestat beniuolentia supra ip̄am li
beralitatē. Ditiōr hec moribus / q̄ illa muneribz. Plu
res enim sunt / qui indigēt beneficio / q̄ qui abundāt.
Est autē beniuolentia / 7 cōiuncta liberalitati. a qua
ip̄a liberalitas pficiscit̄. cū largiendi affectū / sequi
tur largiēdi vsus. 7 separata atq̄ discreta. Vbi enī
deest liberalitas beniuolentia manet cōmunis quedā
parēs. oimq̄ amicitia cōnectit 7 copulat. In cōsiliis
fidelis. in p̄speris leta. in tristibus mesta. vt vnusq̄s
q̄ beniuolentis se magis / q̄ sapientis credat consilio
vt Dauid cum esset prudentior / Jonathe tñ iunioris
consiliis acquiescebat. Tolle ex vsu hominum beniuo
lentiam. tanq̄ solem e mundo tuleris / ita erit quia si
ne ea vsus hominum esse non potest. vt peregrinanti
monstrare viam. reuocare errantem. deferre hospitium

Non igitur mediocris virtus. de qua sibi plaudebat
 Job dicens. Fortis non habitabat hospes. ianua mea
 omni venienti patebat. Aquâ de aqua pfluente dare
 lumen de lumine accendere. Beniuolentia itaq; in his
 est omnibus / tanq; fons aque reficiens sitientē. tāq;
 lumen quod etiâ in aliis luceat. nec illis desit qui de
 suo lumie aliis lumē accenderint. Est etiâ illa beniuo
 lentie liberalitas / vt si quod habes debitores / cyrogra
 phū scindens restituas / nihil a debitore consecutus de
 biti. Quod exēplo sui / facere nos debere / Job sanctus
 ammonet. Nā qui habet / nō mutuat. qui non habet /
 nō liberat cyrographū. Quid igit; etiâ si ipse non exi
 gas / auaris hereditib; seruas / quod potes cū beniuolē
 tie tue laude / sine damno pecunie rēpresentare? Atq; vt
 plenius discutiamus / beniuolentia a domesticis pri
 mū pfecta personis / idest a filiis parentib; / fratrib;
 per diuinctionū grad; i ciuitatū peruenit ambitū. ⁊
 de paradiso egressa / mundū repleuit. Deniq; cum in
 viro ⁊ femina / beniuolentē deus posuisset affectū / di
 xit. Erunt ambo in vna carne. ⁊ in vno spiritu. Vñ
 Eva se serpenti credidit. qm̄ que beniuolentiâ accepe
 rat / maliuolentiâ esse non opinabat. Auget; beniuolē
 tia ceru ecclesie. fidei cōsortio. iniriandi societate per
 cipiente gratie. necessitudine. miseriorum communi
 ne. hec enim / etiam appellationes necessitudinum / re
 uerentiam filiorum / autoritatem ⁊ pietatem patrum
 germanitatem fratrum / sibi vendicant. Aulcum igit;
 tur ad cumulandam spectat beniuolentiam / necessitu
 do gratie. Adiuuat; etiam non parum / studia virtu
 rum. Siquidem beniuolentia etiam / morum facti simi
 litudinē. Deniq; Ionathas filij regis / imitabat; san
 cti Dauid mansuetudinē. propter quod diligebat eū.

Unde ⁊ illud/cū sancto sanctus eris/non solū ad cō
uersationē/ sed etiā ad beniuolentiā deriuandū videt̃
Nā utiq; ⁊ filii Hōe simul habitabāt. ⁊ nō erat i his
moriū cōcordia. Habitabāt etiā i domo patris Esau
⁊ Jacob. sed discrepabāt. Nō enim erat beniuolētia
inter eos/ que sibi preferret alterū. s; magis contētio
que p̃riperet benedictionē. Nā cum alter p̃durus/
alter māsuētus esset/ inter dispares mores / ⁊ studia
compugnātia/ beniuolētia esse nō poterat. Nōde/ quia
sanctus Jacob/ paterne degenerē domus/ virtuti p̃fer
re nō poterat. Nihil aut̃ tā cōsociabile/ q̃ cū equita
te iustitia. que velut compar ⁊ sociā beniuolentie/ fa
cit/ vt eos quos pares nobis credimus/ diligamus.
Habet aut̃ beniuolētia fortit̃: dinē. Nā cuz amicitia
ex beniuolentie fonte procedat/ nec dubitat pro ami
co/ gratia vite sustinere pericula. Et si mala (iquit)
mibi euenerit per illū/ sustineo. Beniuolētia etiā gladi
um iracūdie/ extorquere cōsuevit. Beniuolētia facit/
vt amici vulnera vtiliora/ q̃ voluntaria inimici sint
oscula. Beniuolētia facit/ vt vnus fiat ex pluribus.
S̃m si plures amici sint/ vnus fiunt/ in quib; spūs
vnus/ ⁊ vna sentētia ē. Simul aduertimus etiā cor
reptōnes in amicitis/ gratas esse. que aculeos habēt
dolores nō habēt. Cōpungimur enim censorii sermo
nibus. sed beniuolētie delectamur sedulitate. Nō sum
mā nō in ōnibus eadē semper officia debent̃. nec per
sonarū semper/ sed plerunq; causaz/ ⁊ tēporum pla
tōes sunt. vt viciniū quis iterdū magis/ q̃ fratrē ad
iuuerit. S̃m ⁊ Salomō dicit. Adeli; ē vicini; i p̃xio
q̃ frater lōge habitās. Et ideo plerūq; amici se beni
uolētie q̃sq; omittit/ q̃ fratris necessitudini. Tm̃ va
let beniuolētia/ vt plerūq; pignora vincat nature.

Capitulum septimū
De his copioſe
tractamus
que velut excellor
domestica. Sed
officio tam alienū
peris officio inueni
vltus noster sed ad
firi vt Jelis nate
nam rebus quoy be
Est itaq; foranu
q̃ in comitata virtut
li. Alioquin forau
na et. Suo enim valli
noci opprimat. cū in
in iuncta sunt spectan
beneficē belli iuncte
comitē habuit in p̃tici
te mole corporis viri
me arma quib; onera
ueris magis q̃ alien
reminis quo graui
merent. postea nu
ellam adortus. Jreo
ad summam senecta
erit; Tytanas susce
mar agminibus glori
Seco non hoc sola pr
lorum gloriosam fore
nam magnitudine at
tra recurreunt virtut
sola. conualuerunt de

Capitulum septimum Quattuor habens partes.

Patis copiose iusticie loco / honesti naturã ⁊ vim
tractauimus. Nunc de Fortitudine tractemus.
que velut excelsior ceteris / diuiditur in res bellicas /
⁊ domesticas. Sed bellicarum rerũ studium / a nostro
officio iam alienũ videtur. quia animi magis / q̃ cor
poris officio. intendimus. Nec ad arma iam spectat
usus noster. sed ad pacis negocia. Adatores autẽ no
stri / vt Iesus naue / Hyperboal / Samson / Dauio / sum
mam rebus quoq; bellicis retulere gratiam.

Est itaq; Fortitudo velut excelsior ceteris. sed nũ
q̃ incomitata virtus. Non enim seipsam cõmittit si
bi. Alioquin / fortitudo sine iusticia / iniquitatis mate
ria est. Suo enim validior est eo promptior vt infe
riorẽ opprimat. cũ in ip̃is rebus bellicis iusta bella
an iniusta sint / spectandũ putet. Nunq; Dauio / nisi
laccensis bellũ intulit. Itaq; prudentiã / fortitudinis
comitẽ habuit in prelio. Nã ⁊ aduersus Goliã imma
nẽ mole corporis virũ / singulari certamine dimicatu
rus / arma quib; oneraret / respuit. Virtus enĩ suis
lacertis magis / q̃ alienis integumentis nititur. Den
de eminus quo grauius feriret / ictu lapidis hostem
interemit. postea nunq; / nisi consulto domino /
bellum adorsus. Ideo in omnibus victor preliis / vs
q; ad summam senectam manu promptus / bello ad
uersus Tytanus suscepto / ferocibus bellator misce
batur agminibus. glorie cupidus. incuriosus salutis

Sed non hec sola preclara fortitudo est / sed etiam
illorum gloriosam fortitudinem accepimus / qui per
fidem magnitudine animi / obstruxerunt leonum
ora / extinxerunt virtutem ignis / effugerunt aciem
gladii / conualuerunt de infirmitate fortes.

qui non comitatu ⁊ legionibus succincti/ cōmunē cū multis victoriā/ sed nuda virtute animi singularē de perfidis retulerūt triumphū. Quē isuperabilis Daniel qui circa latera sua rugientes nō expauit leones. ⁊ remebāt bestie. ⁊ ille epulabat. Nō igitur in virib⁹ corporis ⁊ lacertis tantummodo/ fortitudinis gloria ē/ sed magis in virtute animi.

Neq; in inferenda/ sed depellenda iniuria lex virtutis est. Sui enim non repellit a socio iniuriā si peccata est in vicio q̄ ille qui facit. Vñ sanctus Moyses/ hic prius orsus est/ temp tamēta bellice fortitudinis. Nā cū vidisset hebreū ab egyptio iniuriā accipientē/ defendit/ ita vt egyptiū sterneret. atq; in arena abscederet. Salomō quoq; ait. Eripe eū qui ducit ad mortem. Vñ igitur/ vel Tullius/ vel etiā Panetius/ aut ipse Aristoteles transtulerūt/ apertū est satis. quanq̄ etiā iis duobus antiquior dixerit Job. Saluū feci pauperē de manu potētis. ⁊ pupillū/ cui adiutor nō erat/ adiuui. Benedictio perituri in me veniebat. Nōne hic fortissimus/ qui tam fortiter percussit impetus diaboli/ ⁊ vicit euz virtute mentis sue. Neq; vero de eius dubitandū fortitudine/ cui dicit dñs. Accinge si cut vir lumbos tuos. suscipe altitudinē ⁊ virtutem. Omne autē iūrosam humiliato. Apostol⁹ quoq; ait. Habetis fortissimā cōsolationē. Est ergo fortis/ qui se in dolore aliquo cōsolat. Et reuera iure ea fortitudo vocat/ qm̄ vnusquisq; seip⁹ vicit/ irā cōtinet. nullis illecebris emollit/ atq; inflectit. nō aduersis perturbat. nō extollit secūdis. ⁊ quasi vëto quodā/ variariū rerū circūfert/ mutatōe. Quid autē excels⁹ ⁊ magnificentius/ q̄ exercere mentē/ afficere carnē/ in seruitutē redigere/ vt obediāt imperio/ cōsiliis obtēperet/

vt in aduendis laboribus / impigere exequatur pro
positum animi / ac voluntatem.

Capitulum octauum Quinq; habens partes.

Hec igitur prima vis fortitudinis (quontā in
duobus generibus fortitudo spectat' animi)
Primo vt externa corporis pro minimis habeat . 7
q̄si superflua / despiciēda magis q̄ expetenda ducat .
Secundo . vt ea que summa sunt / oēsq; res / in quibus
honestas 7 illud decorū p̄ponendū cernit' / p̄clara ani
mi intētiōe vsq; ad effectū persequat' . Sicut enī tā
p̄clarum / q̄ vt ita animū informes tuū / vt neq; diui
tias / neq; voluptates / neq; honores in maximis cō
suetas / neq; in his studiū omne cōteras? Quod cum
ita affectus animo fueris / necesse ē / vt illud honestuz
ac decorū p̄ponendū . putes illiq; mentē intēdas tuā .
vt quicquid acciderit / quo frangi animi solēt / aut pa
trimoniū amissio / aut honoris imminutio / aut obrec
tatio infidelīū / q̄si superior nō sentias . Deinde / vt te
salutis ip̄ius pericula pro iustitia suscepta / nō moue
ant . Hec vera fortitudo ē . quā habet christi athleta .
qui nisi leuissime certauerit / nō coronat' . An mediocre
videt' tibi preceptū fortitudinis? Tribulatio patien
tiā operat' . patiētia probationē . probatio aut' spem .
Vide quot certamina . 7 vna corona . Sed p̄ceptū non
dat / nisi q̄ ē s̄fortat' i Christo Iesu . cui' caro requiē
nō habebat . afflictio vndiq; . foris pugne . int' timo
res . Et q̄uis i periculis / i laborib; plurimis i carceri
b; / i mortib; posit' / aio tñ nō frangebat' . s; p̄liaba
tur . ateo / vt potētior suis fieret infirmitatibus .

Itaq; considera quēadmodum eos qui ad officia
ecclesie accedunt / despicientiā rerū humanarū habere
deceat . Si ergo mortui esis cuz Christo / ab elemētis

huius mundi / quid adhuc velut viuētes de hoc mun-
do decernitis? Ne teneritis. ne actamaueritis. ne gu-
staueritis. que sunt omnia ad corruptelam ipō vsu.
Et infra. Si ergo cōsurrexistis cum Christo / que sur-
sum sunt querite. Et iterū. Adornate erga mēbra
vestra que sunt super terram. Et hec quidem adhuc
omnibus frōlibus.

Tibi autē fili / cōtempitū diuiciarū / p̄fanarū quo-
q; ⁊ anilitū fabularū suadet declinationē. nihil permit-
tens / nisi quod te exerceat ad pietatē. Quia corpora-
lis exercitatio / nulli rei vsui ē. pietas autē ad omnia
vtilis. Exerceat ergo te pietas ad iustitiā / continētiā
mansuetudinē. vt fugias iuuenilia opera / cōfirmat⁹
⁊ radicatus in gratia / Bonū fidei subeas certamen.
Non te implicēs negociis secularibus. qm̄ deo mili-
tas. Et enim si hi qui imperatori militāt / a susceptio-
nibus litiū / actu negotiorū forēsuz / vendicatōe mer-
cium / p̄hibentur humanis legib⁹ / quantomagis qui
fidei exercet militiā / ab omni vsu negotiationis absti-
nere debet. agilluli sui contētus fructibus / si habet. si
nō habet / stipēditorum suorū fructu. Siquidē bonus
testis ē / qui dicit iuuentis fui / ⁊ senui. ⁊ nō vidi iustū
derelictū. nec semē ei⁹ querēs panē. Ea ē enī trāquil-
litas animi ⁊ tēperantia / que neq; studio querēdi af-
ficī / neq; egestatis metu tangit. Ea ē etiā q̄ dicitur
vacuitas animi ab anguorib⁹ / vt neq; in doloribus
molliores simus / neq; in prosperis elatiores.

Quod si hi qui ad capeffandam Kemp. adhortan-
tur aliquos / hec precepta dant / quantomagis nos /
qui ad officium ecclesie vocamur / talia debemus age-
re / que placeant deo. vt ⁊ virtus Christi pretendat
in nobis / ⁊ ita simus nostro probatū imperatori /

... nostra arm
... in quibus peccat
... vobis peccati debet
... te omni culpa mot
... uis relinquo op
... na bonella ⁊ decor
... Capitulum non
... Et quia in om
... bonum leo
... ne forte aggrediam
... equi (vnde nos tem
... uitate cecere / immo
... dominus. ne temere al
... dicitur offerat se per
... mox aut remittor an
... et nec rursus. p̄pter i
... fidem debet metu peric
... tantus. excedenda met
... ne nullis perturbari a
... franci molestus. nulli
... equidem sustinemur. S
... uentū suppletorū vinc
... in firmes autem tu
... uere / ⁊ proponas
... simplici tormita / po
... uir diligēte est / ve
... uere / si quis potest
... ra sunt ⁊ tanq; an
... que ⁊ quid agere deb
... uia duo ⁊ tria simi
... ualari aut cōiuncta a
... ue cuncta disponere a

ut mēbra nostra arma iusticie sint. Arma non carna-
lia/in quibus peccatum regnet/ sed arma fortia deo/
quibus peccatū destruat/ moriat caro nostra. ut in
ea omnis culpa moriat. ⁊ q̄si ex mortuis viuentes /
nouis resurgam⁹ operib⁹ ac moribus. Hec sunt ple-
na honesti ⁊ decori officii/ stipendia fortitudinis.

Capitulum nonum Tres habens partes.

Sed quia in omnibus que agimus/ non solū q̄o
honestum/ sed etiam quid possibile sit querim⁹/
ne forte aggrediamur aliquid quod non possim⁹ ex
equi (vnde nos tempore persecutionis de ciuitate in
ciuitatē cedere/ immo ut verbo suo vtar fugere vult
dominus. ne temere aliquis dum martyriū desiderat
gloriam/ offerat se periculis / que fortasse caro infir-
mior aut remissior animus ferre ac tolerare nō que-
at. nec rursus p̄pter ignauitā cedere quis/ ac deserere
fidem debet/ metu periculi) qua gratia p̄parandus ē
animus. exercenda mens. stabilienda ad constantiā.
ut nullis perturbari anim⁹ possit terroribus. nullis
frangi molestis. nullis suppliciis cedere. Sive diffici-
le quidem sustinentur. Sed quia omnia supplicia/ gra-
uiorū suppliciorū vincunt formidine / ideo si consi-
lio firmes animum tuum / nec ratione discedendum
putes / ⁊ proponas diuini iudicii metum/ perpetui
supplicii tormēta/ potes animi subire tolerantia. Hoc
igitur diligētē est/ ut quis ita se comparet. Illud in
genti / si quis potest vigore mentis preuidere que fu-
tura sunt. ⁊ tanq̄ ante oculos locare quid possit acci-
dere. ⁊ quid agere debeat si ita acciderit/ diffinire. in
terdū duo ⁊ tria simul voluere. atmoq̄ cōiunctat/ aut
singula/ aut cōiuncta accidere posse. ⁊ aut singulis/
aut diuictis disponere acc⁹/ quos itelligat p̄ futuros

Fortis ergo est viri / non dissimulare / cū aliquid im
mineat . se p̄tendere ⁊ tanq̄ explorare de specula qua
dam mētis . ⁊ obulare cogitatione prouida rebus fu
turis ne forte dicat postea / ideo ista incidi / quia nō
arbitrabar posse euenire . Deniq; nisi explorent ad
uersa / cito occupant . vt in bello / iprouisus hostis vix
sustinet . ⁊ si imperatos inueniat / facile opprimit . ita
animum / mala inexplorata plus frangunt .

In his igitur duobus / illa est animi excellētia . Vt
primum animus tuus bonis exercitatus cogitationi
bus / mundo corde / quod verū ⁊ honestuz est videat .
Beati enim mundo corde . quia ipsi etiā deū videbūt .
atq; id quod honestum ē / solum bonum iudicet . Dein
de nullis perturbet occupationib; . nullis cupiditat
ibus fluctuet . Neq; vero id facile quisq; facit . Suid
enim tam difficile q̄ despiciere / tanq̄ ex arce aliqua
sapiētie opes / aliq; omnia / que plerisq; vident ma
gna ⁊ preclsa? Deinde vt iudiciū tuū stabili ratione
cōfirmes : ⁊ q̄ iudicaueris leuia / tanq̄ nihil p̄futura
otēnas? Deinde vt si q̄o acciderit aduersi / idq; graue
⁊ acerbū putetur / ita feras / vt nihil p̄ter naturā acci
disse putes / cum legeris / nudus su; natus nudus exi
bo / que dominus dedit / dñs abstulit . ⁊ vtiq; ⁊ suos
amiserat . ⁊ facultates . seruesq; in omnibus personā
sapiētis ⁊ iusti / sicut ille seruauit qui ait / sicut domi
no placuit / ita factum est / sic nomen domini benedic
tum . ⁊ infra . sicut vna insipientium mulieruz locuta
es / si bona suscepimus de manu dñi / que mala sunt
non sustinebimus?

Non est igitur mediocris / nec discreta a ceteris
animi fortitudo / que bellum cum virtutibus gerat .
sed que sola defendat ornamenta virtutuz omnium .

⁊ iudicia custodiat. ⁊ que inexpiabili prelio / aduer-
 sus omnia vitia decernat. inuicta ad labores fortis
 ad pericula. rigidior aduersus voluptates. dura ad
 uersus illecebras / quib⁹ aurē deferre nesciat / nec (ut
 dicit⁹) que dicat. pecuniā negligat. auaritiā fugiat /
 tanq̄ labem quandā / que virtutem effeminet. Nihil
 enim tam cōtrariū fortitudini q̄ lucro vincit. Freqn-
 ter pulsus hostib⁹ / inclinata in fuga aduersariorum
 acie / dū exuuis cesoz capit⁹ pliator / iter ipos quos
 stravit miserādos occubuit. ⁊ triūphis suis deiecte le-
 giones dū spoliis occupant⁹ / hostem ī se reuocauerūt
 qui fugerat. Fortitudo igit⁹ / tā immanē pestem repel-
 lat ⁊ pterat nec temptet cupiditatibus. nec frangā-
 tur metu. quia virtus sibi cōstat / ut fortiter oīa per-
 sequat vitia / tanq̄ virtutis venena. Iracundiā ve-
 lut quibusdā ppulset armis / que tollat cōsiliū / ⁊ tā
 q̄ egritudinē vitet. Glorie quoq; caueat appetentiā.
 que frequenter nocuit / immoderatus expectata. semper
 aut vsurpata. Sicut horū / sancto Job vel in virtute
 defuit / vel in vicio obrepit. Sūo laborē egritudinis
 frigoris / famis / perculit. Sūo despexit salutis pericu-
 lum. Nunquid rapinis / diuitie coaceruare / de quib⁹
 tāta inopibus affluebāt? Nunquid auaritia / cōsus / aut
 voluptatis studia / cupiditatesq; excitauit? Nunquid
 triū regū iniuriosa cōtentio / vel feruorū contumelia
 in irā excussit? Nunquid gloria / sicut leuez exulit / qui
 imprecabat grauiā sibi / si vnq̄ vel nō voluntariā
 celauerit culpā / vel reuerit⁹ esset multitudinē plebis /
 quo minus ānunciaret eā in cōspectu oīm? Neq; enī
 cōsentanee sunt vitis vtutes. sed sibi cōstant. Suis
 igit⁹ tam fortis / q̄ sanctus Job? Cui Secundus adiu-
 dicari potest / qui parem vix reperitur.

Capitulum decimum Tres habens partes.

Sed fortasse aliquos bellica defixos gloria tenet
ut putent solam esse prelialem fortitudinem. et
ideo me ad hec deflexisse / quia illa nostris defor. Quod
fortis Iesus naue / ut vno prelio quinque reges cap-
tos sterneret cum populis suis? Deinde cum aduersus
Gabaonitas surgeret prelium / et vereretur / ne nox impe-
diren victoriam / magnitudine metus et fidei clamauit
Stet sol. Et stetit / donec victoria consummaret. De-
deon in trecentis viris / de ingenti populo / et acerbo
hoste reuexit triumphum. Jonathan adolescens / virtu-
tem fecit in magno prelio. Suid de Machabeis loquar?
Sed prius de populo dicam patrum. qui cum essent parati
ad repugnandum pro templo dei et pro legitimis suis
dolo hostium die lacessit sabbati / maluerunt vulne-
ribus offerre nuda corpora / quam repugnare. ne viola-
rent sabbatum. Itaque omnes leti se morti obtulerunt.
Sed Machabei considerantes / quod hoc exemplo gens om-
nis posset perire / sabbato etiam ipsi cum in bellum pro-
carent / vlti sunt innocentium necem fratrum suorum. unde
postea simulatus Rex Antiochus / cum bellum accederet
per duces suos / Lisyam / nichanorem / Gorgiam / ita cum
Orientalibus suis / et Assyriis attritus est cepuis / ut
quadraginta et octo milia in medio campi / a tribus
millibus prosternerent. Virtutem ducis Jude Macha-
bei / de vno eius milite considerate. Namque Eleasarum / cum
supereminentem ceteris elephantem lorica vestitum re-
gia aduerteret / arbitratus quod in eo rex esset / cursu
concitus in medium legionis se proripuit. et abiec-
to clipeo utraque manu interficiebat bestiam. atque intravit
sub eam. et subiec-
to gladio / interemit eam. Itaque cadens
bestia / oppressit Eleasarum. atque ita mortuus est.

Quanta igitur virtus animi / primo ut mortem non time-
 ret / deinde ut circumfusus legionibus inimicorum / inco-
 fertos raperet hostes / mediis penetraret agmen / et com-
 tempta morte ferocior / abiecto clipeo utraque manu
 vulnerate molem bestie subiret / ac sustineret / post in-
 tra ipsam succederet / quo pleniore ferret ictu / cuius ru-
 ina / inclusus magis quam oppressus / suo est sepultus tri-
 umpho? Nec fefellit opinio virum. Quis regius fefelle-
 rit habitus. Tanto enim virtutis spectaculo defixi ho-
 stes / inermem occupatum incurfare non ausi / pro casum
 ruentis bestie / si trepidauerunt / ut impares se omnes
 unius virtuti arbitrarent. Demque Rex Antiochus
 Lisye filius / qui centum viginti hominum milibus arma-
 tus venerat / et cum triginta duobus elephantis / ita ut
 ab ortu solis per singulas bestias velut montes qui
 oam / armorum corusco tanquam lampadibus argentibus re-
 fulgerent / unius territus fortitudine pacem rogauit.
 Itaque Eleasar heredem virtutis sue pacem reliquit
 Sed hec triumphatorum sint.

Verum quia fortitudo non solum secundis rebus / sed
 etiam aduersis probatur / spectemus Iude machabei exitum
 Is enim post victum Nichanorem regis Demetrii ducem
 securior / aduersus viginti milia exercitus regis / cum
 nonagenis viris bellum aduersus / volentibus his cedere /
 ne multitudine opprimerentur / gloriosam magis mor-
 tem quam turpem fugam suavit. ne crimen (inquit) nostre re-
 linquamus glorie. Itaque commisso prelio / cum a primo
 ortu die i vesperam dimicaret / dextere cornu quo vali-
 dissimam manum aduertit / hostium aggressus facile auertit
 Sed dum fugientis sequebatur a tergo / vulneri locum prebuit. Ita
 gloriosorem triumphis locum mortis inuenit. Quid ionathas fratrem
 eius attexamus / qui cum parua manu aduersus exercitus regis

pugnans / desertus a suis / et cum duobus tantum relictus / repa-
rauit bellum / auerit hostem / fugitantes suos ad societatem
reuocauit triumphum habens fortitudinem bellicam / in quo
non mediocri honesti ac decori forma est / quod mortem ser-
uituti proferat ac turpitudini / Suid autem de martirum di-
cenda passionibus / Et bene longius uagetur / num minorem
de superbo rege antiocho machabei pueri reuexerunt tri-
umphum / quam parentes proprii / Si qui tamen illi armati / isti si-
ne armis uicerunt . Stetit inuicta septem puero-
rum chorus regis cincta legionibus . Defecerunt supplicia /
cesserunt terrores . non defecerunt martires . Alius corum
capitis exitus / speciem mutauerat / uirtute auxerat . Alius lin-
guam iussus amputandam proferre / respondet . Non solos
dominus audit loquentes / qui audiebat ad Moysen tacentem .
Plus audit tacitas cogitationes suorum / quam voces omnium
Lingue flagellum times / flagellum sanguinis non times /
Habet et sanguis uocem suam / qua clamat ad deum . sicut
clamauit in abel . Suid de matre loquar / que spectabat
leta filiorum / quot funera tot trophea / et morientium uo-
cibus tanquam psallentium cantibus delectabat / pulcher-
rimam uentris sui cytharam in filiis cernens / et pietatis
armoniam omni lyre numero dulciorem / Suid de Pi-
mis loquar / qui ante palmam uictorie acceperunt / quam sen-
sum nature / Suid de sancta agneta / que in duarum ma-
ximarum rerum posita periculo . castitatis et salutis / ca-
stitatem protexit / salutem cum immortalitate commutauit /
Non pretereamus etiam sanctum Laurentium . qui cum ui-
deret Sixtum episcopum suum ad martirium duci / flere cepit
non passionem illius / sed suam remansionem . Itaque his
uerbis appellare cepit . Quo progredieris sine filio
pater / Quo sacerdos sancte sine diacono properas
tuo / Numquam sine ministro sacrificium offerre consueuerat

Quid in me ergo displicuit pater? Nū degenerē p̄ba
 ſi? Experire certe/ utrū idoneū miniſtrū elegeris. Cui
 cōmiſiſti dñici ſanguinis cōſecratione/ cui cōſummā
 dñi cōfortiū ſacramentoz/ huic ſanguinis tui cōfor
 tiū negas. Vtce ne periclitet iudiciū tuū duz fortitu
 do laudat. Abieccio discipuli detrimentū eſt magiſtri
 Quid q̄ illuſtres preſtātesq; v̄iri / diſcipulorū certa
 minibus / q̄ ſuis vincūt? Demq; abrahā filiū obtulit.
 Petrus Stephanū premisit. ⁊ tu pater / oſtēde in filio
 virtutem tuā. Offer quē erudiſti. vt ſecurus iudiciū
 tui comitatu nobili peruenias ad coronā. Tunc Six
 tus ait. Non ego te fili derelinquo ac deſero. ſed ma
 iora tibi debent certamīa. Nos quaſi ſenes / leuioꝝ
 pugne curſum recipimus. te q̄ſi iuuenē / manet glorio
 ſior de tyranno triūphus. Adox venies. ſlere deſiſte.
 poſt triduuꝝ me ſequeris. Inter ſacerdotem ⁊ leuitā
 hic medius numerus decet. Non erat tuū ſub magi
 ſtro vincere / q̄ſi adiutorē quereres. Quid cōfortium
 paſſionis mee expetis? Totam tibi hereditatē eius di
 mitto. Quid p̄ſentiā meā requiris? Infirmi diſcipuli
 magiſtrū precedāt. fortes ſequantur. vt vincāt ſine
 magiſtro / qui nō indigent magiſterio. Sic ⁊ Helias
 Helieū reliquit. Tibi ergo cōmendo noſtre virtutis
 ſucceſſionē. Talis erat cōtentio digna ſane. de qua cer
 tarent ſacerdos ⁊ miniſter / quiſ prior pateretur pro
 Chriſti nomine. In fabulis ferūt tragicis / excitatos
 theatri magnos eſſe plauſus / cū ſe Hilades Dreſtem
 diceret / Dreſtes (vt erat) Dreſtē ſe eē aſſeueraret. ille
 vt p̄ Dreſte necaret / Dreſtes ne Hiladē p̄ ſe pateret
 necari. S; illis nō licebat viuere / q; vterq; eēt parici
 diū re9. alter q̄ feciſſet. alter q̄ auoſiſſet. Hic Laurē
 tiū ſanctū / ad hoc null9 vrgebat / niſi amor deuotōis.

Tamen post triouum ⁊ ipse / cum illuso tyranno im
positus super craticulaz exureretur / affum est (inquit)
versa ⁊ māduca Ita virtute ai / vincebat ignis naturā

Cauendum est reor / neouz aliqui nimia glorie du
cunt cupiditate / insolentius abutantē potestatibus.
Et plerunq; auersos a nobis animos gentiliū / in stu
dia persecutionis excitent / atq; inflāment ad iracun
diā. Itaq; vt illi perseuerare possint ⁊ supplicia vin
cere / quātos perire faciunt? Prosperiendū etiā / ne ad
ulancib; apertam; aurē. Emolliri enī adulatōe / non
solū fortitudinis nō esse / sed etiam ignaute videt.

Capitulū vndecimū Duas habens partes.

Quoniam de tribus virtutibus diximus / restat
vt de quarta virtute dicamus. que temperācia
ac modestia vocatur. In qua maxime tranquillitas
animi / studiū mansuetudinis / moderationis gratia /
honesti cura / decoris cōsideratio / spectat ⁊ querit.

Ordo igit; quidam vite nobis tenēdus est. vt a ve
recundia / prima quedā fundamenta ducant. que so
cia ac familiaris est mentis placiditati / proteruiam
fugitās / ab omni aliena luxu / sobrietatem diligit. ho
nestatem fouet. decorū illud requirit. Sequat; conuer
sationis electio. vt adiungamur pbatissimis quibus
q; senioribus. Nāq; vt equaliū vsus dulcior / ita se
nū tutior est qui magisterio quodaz ⁊ ductu vite / co
lorat mores atolefcentium / ⁊ velut murice probita
tis inficit. Namq; si hi qui sunt ignari locorum / cuz
solleribus viarum iter adoriri gestiunt / quantoma
gis atolefcentes cum senibus debent nouum sibi iter
vite aggredi / quo minus errare possint. ⁊ a vero
tramite virtutis deflectere. Nihil enim pulchrius /
q̄ eosdem ⁊ magistrōs vite / ⁊ testes habere.

Suerendū etiam in omni actu / quō personis / tempo
 ribus conueniat atq; etatibus / quō etiā singulorum
 ingenis sic ac commodū. Sepe enim quod alterū de
 cet alterū nō decet. Aliud iuueni aptū. aliud seni. Ali
 ud in periculis. aliud rebus secundis. Saltauit ante
 archā dñi Dauid. non Samuel. Nec ille reprehensus.
 sed magis iste laudatus. Mutauit vultum contra re
 gem. cui nomen Achis. At hec si remota fecisset formi
 dine quo minus cognosceretur / nequaquā leuitatis re
 p̄bensiōe carere potuisset. Saul quoq; vallat⁹ choro
 prophetarū / etiā ip̄e prophetauit. ⁊ de solo quasi in
 digno memoratū est / ⁊ Saul inter p̄phetas. Unusq; s̄
 q; igit̄ suū ingeniu; nouerit. ⁊ ad id se applicet / quod
 sibi aptū elegerit. Itaq; prius quō sequatur cōsue
 ret. Non solum nouerit bona sua / sed etiā vitia cog
 noscat / equalem se iudicem sui p̄beat / vt bonis inten
 dat / vitia declinet. Alius distinguende lectioni apti
 or / alius psalmo gratior / alius exorcisandis qui ma
 lo laborant spiritu sollicitior / alius sacrario oportu
 nior habet. hec omnia spectet sacerdos. ⁊ quod cuiq;
 congruat / id officii deputet. Suo etenim vnūquēq;
 suū ducit ingeniu / aut quod officium decet / id maiore
 implet gratia. Sed id cū in omni vita difficile sit / tñ
 in nostro actu difficilimū est. Amat enī vnusquisq;
 sequi vitā parentū. Deniq; pleriq; ad militiā ferunt /
 quorū militauerunt parentes. alii ad actiones diuer
 sas. In ecclesiastico vero officio nil rari⁹ iuenias / q̄
 eū qui sequat̄ institutū patris vel quia grauis deter
 ret actus / vel quia in librica etate difficilior abstine
 tia / vel quia alacri adolescētie videt̄ vita obscurior
 ⁊ ideo ad ea cōuertunt̄ studia / que plausibilia ar
 bitrant̄. Presentia quippe plures / q̄ futura p̄ferūt.

Illi autem presentibus/nos futuris militamus. unde
quo prestantior causa/eo debet esse cura attentior.

Capitulum duodecimum Duas habens partes.

Teneamus igitur verecundiam. et eam que totius
vite ornatu attollit modestiam. Non enim medio
cre est/rebus singulis modum seruare/atque impartire
ordine. in quo vere preluet illud quod decoru dicitur
quod ita cum honesto iungitur/ut separari non queat. Si
quidem et quod decet/honestu est/et quod honestu est/de
cet. ut magis in sermone distinctio sit/ quam in virtute
discretio. Differre enim ea inter se/ intelligi potest. ex
plicari non potest.

Et ut conemur aliquo eruere distinctionis/ bone
stas velut bona valitudo est/ et quedam salubritas est
corporis. decet autem tanquam venustas et pulchritudo. Si
cut ergo pulchritudo supra salubritate ac valitudi
ne videtur excellere/ et tamen sine his esse non potest/ nec villo
separari modo. quam nisi bona valitudo sit/pulchritu
do esse ac venustas non potest/ sic honestas decoru illud i
se continet/ ut ab ea profectum videatur. et sine ea esse non
possit. Velut salubritas igitur totius operis actusque no
stri/honestas est et sicut species/est decoru. quod cum
honestate confusum/opinione distinguitur. Nam et si in
aliquo videatur excellere/ tamen in radice est honestatis. sicut
flore precipuo. ut sine ea decidat. in ea floreat. Gnid
est enim honestas / nisi que turpitudinem quasi mor
tem fugiat? Gnid vero inhonestum/nisi quod ardi
tatem ac mortem afferat? Virente igitur substantia
virtutis / decorum illud tanquam flos emicat. quia ra
dix salua est. Atvero propositi nostri radice vitio
sa / nihil germinat. Habes hoc in nostris aliquato
expressius. Dicit enim David / dominus regnavit.

decorem induit. Et apostolus ait. Sicut in die/hone
 ste ambulate. quod grece dicitur Eustomos. Hoc autē
 proprie significat/bona habitudo. bona species. De
 ergo primū hominem euz conderet/bona habitudine
 bona membrorū compositione formauit/7 optimam
 ei speciem dedit. remissionem non dederat peccatorū.
 Sed postea q̄ renouauit eum spiritu/7 infudit ei gra
 tiam/qui venerat in serui forma. 7 in hominis specie
 assumpsit decorem redemptionis humane. Et ideo di
 cit propheta. dñs regnauit. decorem induit. Deinde
 alibi dicit. Te decet hymnus deus in syon. hoc est di
 cere/honestū est/ut te timeamus/te diligamus/te pre
 cemur/te honorificemus. Scriptū est enim. Omnia ve
 stra honeste fiant. Sed possumus 7 hominē timere. di
 ligere. rogare. honorare. Hymnus specialiter deo di
 citur. Hoc tanq̄ excellentius ceteris credere est decoꝝ
 quod deferimus deo. Mulierez quoq; in habitu orna
 to orare conuenit. s; specialiter eam decet orare vela
 tam. 7 orare promittentem castitatem cum bona con
 uersatione.

Capitulū tredecimū Tres habens partes.

Est igitur decorū quod preeminet. cuius diuisio
 gemina est. Nā est decorū quasi generale/ quod
 per vniuersitatez fundit honestatis. 7 quasi in toto
 spectat corpore. Est etiā speciale/qd ī parte aliq̄ emi
 net. Illud generale/ita ē/ac si equabile formā/atq; vni
 uersitatē honestatis/in ōni actu suo habeat cōtinen
 tem. cū omnis sibi eius vita consentat. nec in/ulla aliq̄
 re discrepat. Hoc speciale/cum aliquem actum in suis
 habet virtutibus preeminentem. Simul illud aduer
 te / q̄ 7 decorum est / secundum naturam viuere. secū
 dum naturā tegere. 7 turpe est/quod sit extra naturā

Aut enim apostolus quasi interrogans / decet mulierem non
velatam orare deum? Nec ipsa natura docet nos. Quod
vir quidem si comam nutriat / ignominia est illi. quam com-
tra naturam est. Et iterum dicit. Mulier vero si capillos
habeat / gloria est illi. Est enim secundum naturam / quam
quidem capilli pro velamine sunt. Hoc est enim natura
le velamen. Personam igitur et speciem / nobis natura ipsa
dispensat / quam seruare debemus. ut in aequo et innocentiam cu-
stodire possimus. nec acceptam / nostram malitiam mutareet

Habes hunc decorem generalem / quia fecit deus mun-
di istius pulchritudinem. Habes et per partes. quia cum
faceret deus lucem et diem / noctemque distingueret / cum
conderet celum / cum terras et maria separaret / cum solem
et lunam et stellas constitueret lucere super terram / pro-
bavit singula. Ergo decorum hoc / quod in singulis mun-
di partibus elucebat / in vniuersitate respicendum. sicut
probat. Sapientia dicens. Ego eram cui applaudebat
cum letaretur orbe perfecto. Similiter ergo et in fabri-
ca humani corporis / grata est vniuscuiusque membri
portio. Sed plus in commune compositio membrorum apta
delectat / quod ita sibi quadrare et conuenire videantur.

Siquis igitur equalitatem vniuersae vite / et singularium
actionum motos seruet / ordinem quoque / et constantiam di-
ctorum atque operum / moderationemque custodiat / in eius
vita decorum illud excellit / et quasi in quodam speculo
elucet. Accedat tamen suavis sermo. ut conciliet sibi affec-
tum audientium gratumque se vel familiaribus vel civibus / vel
si fieri potest omnibus prebeat. neque adulantem se /
neque adulandum cuiquam exhibeat. Alterum enim callidi-
tatis est. vanitatis alterum. Non despiciat quod
de se vnusquisque / et maxime vir optimus sentiat.
hoc enim modo discit bonus. deferre reuerentiam.

Etiam neglegere bonum
conclusionis est. quod
in neglegentia. Ceterum
liber et colerandus
solum se cauetur / ita
in quibus est appetit
pete impetu vnde gra-
pete. prius est. Non m-
atque nature est. Cuius
tu. Altera in ratione
liber obediunt. sicut
lo magisterio excoctat
et ut bene dominat
mus esse. ne quod et
quod omnino / cuius
solum recedere. Neus em-
reducitur in ab obis
in quo possumus nos
tore in omni appetit
liberatus est lege nature
secularis est ita plem
curat ratione / neque
atque excludat. eam de-
elle constantia. reditu
pntia. Perturbat em
pnter. et itaque offerat
ne illa sentit auge n-
tore plerique non solum
solum est inflamma
tore. gallebit timore.
pnter letitia. Nec cum
pnteram censura / graue

Nam negligere bonorum iudicia/ vel arrogantie/ vel
 dissolutionis est. quoz alterū superbie ascribit. alte
 rū negligentie. Caucaat etiā motus animi sui. Ipse enī
 sibi: et obseruandus et circūspiciendus ē. et ut aduer
 sum se cauend⁹/ ita etiā de se tuēdus. Sunt enī mot⁹/
 in quib⁹ est appetitus ille/ qui quasi quodā prorūm
 pit impetu vnde grece horne dicit⁹/ qd vi quodā se re
 pēte p̄ripiat. Nō mediocris in his/ vis quōdam animi
 atq; nature est. Sive nū vis gemina ē. Vna in appeti
 tu. Altera in ratione posita. que appetitū refrenet. et
 sibi obedientē p̄stet. et ducat quo velit. et tanq̄ sedu
 lo magisterio edoceat/ quid fieri/ quid vitari oportet
 at/ vt bone dominatrici obtēperet. Solliciti enīz debe
 mus esse/ ne quid temere/ aut incuriose geramus. aut
 quicq̄ omnino/ cuius probabilem nō possumus rati
 onem reddere. Actus enī nostri causa/ et si nō omnibus
 redditur/ tū ab omnibus examinatur. Hec vere habemus/
 in quo possumus nos excusare. Nā et si vis quēdā na
 ture in omni appetitu sit / tū idem appetitus rationi
 subiectus ē lege nature ip̄is. et obedit ei. Vnde boni
 speculatoris ē/ ita p̄tendere animo/ vt appetitus neq;
 p̄currat ratione/ neq; deserat. ne p̄currendo perturbet
 atq; excludat. eāq; deserendo/ destituat. Perturbatio
 tollit cōstanciā. destitutio p̄dit ignauā/ accusat pi
 griciā. Perturbat enī mente/ latius se ac lōgius fūdit
 appetit⁹. et tāq̄ efferato ip̄etu/ frenos rōis nō suscipit
 nec illa sentit aurige moderamiā/ quib⁹ possit reflecti
 Vnde plerūq; nō soluz animus exagitat⁹/ amittit⁹ ra
 tio/ sed etiā inflammat⁹ vultus vel iracūdia vel libi
 dine. pallefcit timore. voluptate se nō capit. et nimia
 gestit letitia. Hec cum fiunt/ abūicitur illa naturalis
 quedam censura/ grauitasq; morum. nec teneri p̄t illa

que in rebus gerendis atq; cōsiliis / sola p̄ autoritatē
suā / ⁊ ad illud quod deceat tenere constantiā . Graui
or autē appetitus ex indignatione nimia nascit̄ . quaz
accepte plerūq; accendit iniurie dolor . De quo satis
nos p̄ salmi quē in prefatione posuimus precepta in
struūt . Pulchre autē ⁊ hoc accidit / vt scripturi de Of
ficiis / ea prefationis nostre assertōne vteremur / que
⁊ iōa ad Officiū magisterium pertineret .

Capitulū decimūquartū Duas habens partes .

Sed quia supra (vt oportebat) prestinximus
quēadmodum vnusquisq; cauere possit / ne exci
tet̄ accepta iniuria / verētes ne prefatio plixior fie
ret / nunc de eo vberius disputandū arbitror . Locus
enim opportunus ē / vt in partibus temperatiē dica
mus / quēadmodū reprimat̄ iracundia . Tria itaq; ē
genera hominū iniuriam accipientū / in diuinis scrip
turis demonstrare volumus si possumus . Vnū est eo
rum quibus peccator insultat / cōiuriat̄ in nequitias
his quia deest iustitia / pudor crescit / auget̄ dolor .
Horū similes / plurimi de meo ordine . de meo numero
Nam mihi infirmo / si quis iniuriā faciat / forsitā (li
cet infirmus) donem iniuriā meam . Si crimen obici
at / nō sum tantus / vt sim cōtētus conscientia mea /
etiā si me eius obiecti alienū nouerim . sed cupio ablu
ere ingenii pudoris notā tanq̄ infirmus . Ergo oculo
lum pro oculo / ⁊ dentē pro dente exigo . ⁊ cōiuriū cō
uitio rependo . Si vero is sum qui proficiā / ⁊ si non
dum perfectus / nō retorqueo cōtumeliā . Et si ifluat
ille conuitiū / ⁊ inundet aures meas contumelus / ego
taceo . ⁊ nil respondeo . Si vero perfectus sum (ver
bi gratia loquor . Nam veritate infirmus sum) Si
ergo perfectus sum / benedico maledicentem .

sicut benedicebat et Paulus. qui ait. *Maledicamur. et benedicimur.* Audierat enim dicentē / diligite inimicos vestros. orate pro calūniantibus et persecuentibus vos. Ideo autē Paulus persecutionē patiebat / et sustinebat quia vincebat et mitigabat humanū affectū. proposita mercedis gratia. ut filius dei fieret / si dilexisset inimicū. Tū et sanctū dauid in hoc quoque genere virtutis imparē Paulo nō fuisse edocere possumus. Sui primo quidē / cū malediceret ei filius Gemi / et crimina obiceret / tacebat / humiliabat / et silebat a bonis suis. hoc est honorū operū cōscientia. Deinde expetebat maledici sibi / quia maledicto illo / diuinā acquirebat misericordiā. Vide autē quō et humilitatem / et iustitiam / et prudentiā emerente a dōno gratie reseruauerit. Primo dixit / ideo maledicit mihi / quia dñs dixit illi / ut maledicat. Habes humilitatē. quia ea que diuinitus imperant / equanimiter quasi seruul⁹ ferenda arbitrabat. Iterū dicit. Ecce filius meus / qui exiit de ventre meo / quirit animā meā. Habes iustitiam. Si enim a nostris grauiora patimur / cur indignè ferimus / que inferuntur ab alienis? Tertio ait / dimitte illū ut maledicat. quā dixit illi dñs / ut videat humiliationem meā. et retribuat mihi dominus pro maledicto hoc. Nec iam solum conuictantem percussit / sed et lapidantem et sequentem / illesum reliquit / quin etiam post victoriam petenti veniam libenter ignouit. Quod ideo inferui / ut euangelico spiritu / secundum dauid non solus iofensum / sed gratum fuisse conuictanti docerem. et delectatum potius / quā exasperatum iniuriis / pro quibus mercedem sibi reddendam arbitrabatur.

Sed tamen quāuis perfectus / at huc perfectiora querebat. Incalescebat iniurie dolore quasi homo.

sed vincebat quasi bonus miles. tolerabat quasi athleta fortis. Patientie autem finis. promissorum est expectatio. Et ideo dicebat. Notum fac mihi domine finem meum. et numerum dierum meorum. / quis est. ut sciam quid desit mihi. Finem illum querit promissorum celestium. vel illum quoniam unusquisque surget in suo ordine. primitie Christus. Deinde hi qui sunt Christi. qui in adventu eius crederunt deinde finis. Tradito enim regno deo et patri. et evacuatis omnibus potestatibus (ut apostolus dixit) perfectio incipit. Hic ergo impedimentum. Hic infirmitas etiam perfectorum. illic plena perfectio. Ideo et dies illos requirit vite eterne qui sunt. non qui pretereunt. ut cognoscat quid sibi desit. que terra sit repromissionis. / perpetuos fructus ferens. que prima apud patrem mansio. que secunda. et tertia. in quibus pro ratione mentorum unusquisque requiescat. Illa igitur nobis expectanda. in quibus perfectio. in quibus veritas est. Hic umbra. hic imago illic veritas. Umbra in lege. imago in euangelio. veritas in celestibus. Ante agnum offerebat. offerebatur vitulus. nunc Christus offert. Sed offert quasi homo. quasi recipiens passionem. et offert se ipse quasi sacerdos ut peccata nostra dimittat. Hic in imagine. ibi in veritate. / ubi apud patrem pro nobis quasi advocatus interueni. Hic ergo in imagine ambulamus. in imagine videmus. illic facie ad faciem. / ubi plena perfectio. quia perfectio omnis in veritate est. Ergo dum hic sumus. / seruamus imaginem. ut ibi perueniamus ad veritatem. Sit in nobis imago iustitie. sit imago sapientie. qui a veniet ad illum diem. et secundum imaginem estimabimur. Non inueniat in te aduersarius imaginem suam. non rabiem. non furorē. In his enim imago nequitie est. Aduersarius enim diaboli. / sicut leo rugiens. querit quem occidat. quem deuoret.

Non inueniat auri cupiditatem. nō argenti aceruos
 non victorū simulacra. ne auferat tibi vocem liberta-
 tis. Vox enim libertatis illa est/ vt dicas. Veniet hu-
 ius mundi princeps. ⁊ in me inueniet nihil. Itaq; si
 securus es/ q; in te nihil inueniat/ cum venerit perfru-
 tari/ dices illud quod dixit ad Laban Jacob patriar-
 cha. Cognosce/ si quid tuorū est apud me. Adrito be-
 atus Jacob. apud quē nil Laban suū potuit reperire
 Abscōderat enim Rachel simulacra deorū eius/ aurea
 ⁊ argentea. Itaq; si Sapiētia/ si fides/ si cōtempus
 seculi/ si gratia tua abscōdat omnē perfidiā/ beatus
 eris. quia nō respicias inuinitates. ⁊ insanias falsas
 An mediocre est tollere vocē aduersario/ vt arguēdi
 te nō possit habere autoritatē? Itaq; / qui nō respicit
 inuinitates/ nō conturbat. Cui enim respicit/ cōtur-
 bat ⁊ vanissime quidē. Quid ē enim cōgregare opes/
 nisi vanum? quia ca duca q̄rere/ vanū est satis. Cum
 aut cōgregaueris/ quis sciat an possidere liceat tibi?
 Nōne vanū est. vt mercator noctibus ac diebus con-
 ficiat iter/ quo aggregare possit thesauri aceruos/ mer-
 ces cōgreget/ conturbet ad preciū ne forte minoris vē-
 dat q̄ emerit/ ancupet locorū precia/ ⁊ subito/ aut lo-
 trones in se inuidia famose negociationis excitet/ aut
 non expectatis serenioribus flatibus/ dū lucrū que-
 rit/ in naufragium impatiens more incidat? An non
 cōturbat etiā ille vane/ qui summo labore coaceruat
 qd̄ nesciat cui heredi relinq̄t? Sepe qd̄ auar⁹ summa
 cōgesserit sollicitudine/ p̄cipiti effusione dilacerat heres
 luxurios⁹. ⁊ diu q̄sita/ turpis eluo p̄ntiū cec⁹/ futuri
 iprouit⁹/ qd̄ā absorbet voragine. Sepe etiā sperat⁹
 successor inuidiā partite acq̄rit hereditatis. ⁊ celeri obi-
 tu: extraneis auidē successionis trāscribit cōpendia.

Quid ergo vane araneā texis / que inanis ⁊ sine fruc-
tu est / ⁊ tanq̄ casses suspendis inutiles diuitiarū co-
pīas? Que q̄si fluant / nihil p̄sunt immo exuūt te ima-
ginē dei. ⁊ induūt terreni imaginē. Si tyrāni aliquis
imaginē habeat / nōne obnoxius ē damnationi? Tu de
pontis imaginē eterni imperatoris. ⁊ erigis in te ima-
ginē mortis. Ecce nagis de ciuitate anime tue imagi-
nē diaboli. ⁊ attolle imaginē Christi. hec in te fulge-
at. in tua ciuitate / hoc est in anima / resplendeat. que
obliterat victorū imagines. De quib⁹ dauid ait. Do-
mine in ciuitate tua / ad nihilum deducis imagines eo-
rū. Cū enī p̄uixerit hierusalē dñs ad imaginē suam
tunc aduersariorum omnis imago deletur.

Capitulū decimūquintū Quattuor habēs partes.

Quod si euangelio dñi etiā populus ip̄e ad despi-
cientiā opum infortunatus atq; institutus ē / quā-
tomagis vos leuitas oportet terrenis nō teneri cupi-
ditatibus / quorū deus portio est. Nā cū diuideret
a Moysē possessio terrena populo patrū / excepit le-
uitas dñs a terrene possessionis cōsortio / q̄ ip̄e illis
eēt funiculus hereditatis. Vñ ait dauid. Dñs pars he-
reditatis mee / ⁊ calicis mei. Deniq; sic appellat leui-
ta ip̄e me⁹. vel ip̄e p̄ me. Magnū ergo mun⁹ ei⁹ / vt
de eo dñs dicat / ip̄e meus. Vel quēadmodum petro
dixit / de statere in ore piscis reperto / dabis his pro-
me ⁊ te.

Inde ⁊ apostol⁹ cum ep̄m dixisset debere esse sobri-
um / pudicum / ornatum / hospitem / docibilem / non
auarū / nō litigiosū / domus sue bene prepositum / ad-
didit / diacones similiter oportet esse graues. non
biligues nō multo vino deditos. nō turpe lucrum sec-
tantes. habentes misterium fidei in conscientia pura.

Et si aut probent
non habentes. Noue
aliter fit a vno
fiteat. nō solum
Deet eni actui q̄
exstimatione ne
stri altari: cogi
o dñm veneret
dñi vbi mīca p
De castimonī
pena permit
ē nō terrare cōiug
monē. Sicut plerū
mīteratū cōiugū
nis erogantū impo
deesse nō soleat si l
Seco intelligere debe
nō p̄ lex aboleri nō
est. Sicut culx est
legis est in cōiugio
cor esse vituatiōis
Inoffensū aut ebr
nec villo cōiugali co
egri corpore inco
cōsortio coniuga
Sicut eo nō pre
leis / cum ministe
filios susceperunt
quanto per intern
Ex tamen castificat
aut monū. vt ad sa
nō testamento legim

Et hi autē probent̄ primū. ⁊ sic ministrent/ nullū cri-
men habētes. Nouertim⁹ quāta ī nobis requirāt. vt
abstinēs sit a vino minister dñi. vt testimonio bono
fulciat̄. nō solū fideliū/ s; etiā ab his qui foris sunt.
Decet enī actiū operūq; nostroz/ testē esse publicam
existimatiōē. ne deroget̄ muneri. vt qui videt mini-
strū altaris/ cōgruis ornatū virtutib⁹/ autorē p̄dicz
⁊ dñm veneret/ qui tales seruos habeat. Laus enī
dñi/ vbi mūda possessio/ ⁊ inocens familie disciplina.

De castimonia autē quid loquar/ qm̄ vna tm̄/ nec re-
petita permittit̄ copula? Et in ip̄o ergo cōiugio lex
ē/ nō iterare cōiugiū. nec secūde cōiugis sortiri cōiun-
ctiōē. Quod plerisq; mirū videt̄/ cur etiā añ bap-
tis- mū/ iterati cōiugiū ad electionē numeris ⁊ ordinatio-
nis p̄rogatiuā impedimenta generent̄/ cū etiā delicta
obesse nō soleāt/ si lauacri remissa fuerint sacramēto.
Sed intelligere debemus/ quia bap- tisimo culpa dimit-
ti p̄t. lex aboleri nō p̄t. In coniugio/ nō culpa/ s; lex
est. Quod culpe est igit̄/ in bap- tisimate relaxat̄. quod
legis est in cōiugio/ nō soluit. Sūo autē potest horta-
tor esse viduitatis. qui ip̄a cōiugia frequentauerit?
Inoffensuz autē exhibendū/ ⁊ immaculatū ministeriū
nec vllō cōiugali cetu violandū cognoscitis/ qui in-
tegrī corpore/ incorrupto pudore/ alieni etiā ab ip̄o
cōsortio coniugali/ sacri misterii gratiam recepistis.
Quod eo nō preterii/ quia in plerisq; abdicioribus
locis/ cum ministerium gererent/ vel etiam sacerdotiū
filios susceperunt. ⁊ id tanq̄ vsu veteri defendunt.
quando per interualla dierum sacrificium deferebat̄
Et tamen castificabatur etiam populus per biduum
aut triouū. vt ad sacrificiū pur⁹ accederet. vt ī vete-
ri testamento legimus. ⁊ lauabat vestimenta sua.

Si in figura tāta obseruātia/quāta in veritate? Dis
ce sacerdos atq; leuita/ q̄o sit lauare vestimenta tua.
vt mundoū corp⁹/ celebrādis exhibeas sacramētis. Si
popul⁹ sine ablutōe vestimētoꝝ suoz. phibebat accē
dere ad hostiā suā/ tu illotus mēte/ pariter ⁊ corpore/
audes ꝑ aliis supplicare/ audes ꝑ aliis ministrare?

Non mediocre officiū leuitaz/ de quib⁹ dicit dñs
Ecce eligo leuitas de medio filioꝝ israhel/ pro dī pri
mo genito aperiente vuluā in filius israhel. redēptio
nes eoz/ erunt isti. ⁊ erūt mihi leuite. Adibi enī sancti
ficauī primogenitū i terra egypti. Cognouim⁹/ quia
nō inter ceteros leuite computant⁹ sed dōibus ꝑferun
tur/ qui eligunt⁹ ex dōibus. ⁊ sanctificant⁹ vt primoge
nita fructuū atq; primitie. que dño deputant⁹. i qui
bus est votoꝝ solutio/ ⁊ redemptio peccatorū. Non
accipies eos (inquit) inter filios israhel. ⁊ cōstitues
leuitas super tabernaculū testimonii/ ⁊ super dīa va
sa ei⁹ astare/ ⁊ super ea q̄cunq; sunt in eo. Iꝑi tollāt
tabernaculū/ ⁊ dīa vasa eius. ⁊ iꝑi ministrēt in eo. ⁊
in circuitu tabernaculi castra iꝑi cōstituant⁹ ⁊ ꝑ mouē
do/ tabernaculū iꝑi deponāt leuite. ⁊ cōstituēdo castra
rursūm iꝑm tabernaculū iꝑi statuāt. Alienigena qui
cūq; accesserit/ morte moriat⁹. Tu ergo electus ex dñi
numero filioꝝ israhel. inter sacros fruct⁹ quasi pri
mogenit⁹ estimat⁹. ꝑposit⁹ tabernaculo/ vt ꝑtendas
i castris sãctitatis ⁊ fidei ad q̄ si alienigena accesserit
morte moriet⁹. posit⁹ vt operias archā testamētī. Nō
enī oēs alta misterioꝝ vidēt. q̄a operiūt a leuitis. ne
videāt q̄ videre non debēt. ⁊ sumāt q̄ seruare nō pos
sunt. Adoyse deniq; circumcisionem vidit spīrita
lem. sed operuit eā. vt in signo/ circumcisionem ꝑe
scriberet. Vidit ⁊ a sima veritatis ⁊ sinceritatis.

theie passionem
sima veritate. C
niti immolatione
rium fira sue sub
quod cōmissum ē
est sapientie. con
quod est iustitie.
aris. quod est for
sōbriūm ꝑteses.
Quartus tract
nestorum inter se
tas tres continet.
Et virt
etia hi q
periore d
sapientia
quod manere nō p
menti aut Christi
pietie. vt Salom
ac timor dñi. Et le
ges proximū aut
officia in societate
mi illud decorū est
mētē tā q̄ nihil
ueris auctori rebū
adumeta hōim o
aut peccata/ aut of
te pater i vrb mlti
deligatū liberes. C
tūc amittere qui
Sed interuim
conuatio fit aut q

Vidit passionem dñi. Operuit a simis corporalibus /
 a sima veritatis. Operuit passionem dñi / agni vel vi
 tuli immolatione. Et boni leuiter seruauerunt miste
 rium fidei sue sub hoc tegmine. ⁊ tu mediocre putas /
 quod commissum ē tibi? Prima / vt alta dei videas. qđ
 est sapientie. deinde / vt excubias p̄ populo deferas.
 quod est iusticie. Castra defendas. tabernaculūq; tue
 aris. quod est fortitudinis. Te ipsum continentem ac
 sobrium prestes. quod est temperantie.

Quartus tractatus de comparatione duorum ho
 nestorum inter se. vnicum habet capitulū / quod par
 tes tres continet.

Hec virtutū genera principalia / cōstituerūt
 etiā hi qui foris sunt. Sed cōmunitatis / su
 periorē ordinē q̄ sapientie / iudicauerūt. cū
 sapientia fundamentū sit / iusticia op̄ sit /
 quod manere nō p̄t / nisi fundamentū habeat. Funda
 mentū autē Christus ē. Prima ergo fides est. que ē sa
 pientie. vt Salomō dicit secus patrē. Initiū sapien
 tie timor dñi. Et lex dicit / diliges dñm deū tuū / dili
 ges proximū tuū. Dulchrū ē enim / vt gratiā tuā atq;
 officia in societate humani generis cōferas. Sed pri
 mū illud decorū est / vt quod habes p̄ciosissimū / hoc ē
 mētē tuā (q̄ nihil hēs p̄stantis) deo deputes. Cū sol
 ueris autori debitū / licet vt opera tua ī beneficētiā / ⁊
 ad iumēta hoīm cōferas. atq; op̄ feras necessitatib;
 aut pecūia / aut officio / aut etiā quocūq; mūere. qđ la
 te patet ī vrō misterio. Pecūia / vt subuenias. debito
 obligatū liberes. Officio / vt seruāda suscipias / q̄ me
 tuit amittere qui deponenda credidit. Officiū est igit

Sed interdum (cur depositū seruare. ac reddere.
 cōmutatio fit / aut tpe / aut necessitate vt nō sit officii

reddere quod acceperis. Ut si quis cōtra patriā/opē
barbaris ferēs/pecuniā apert⁹ hostis reposcat/aut si
tūc reddas/cū assit q̄ extorq̄at/si furētū restituas/cū
seruare nō q̄at/si infantī gladiū depositū nō neget
quo se ille interimat/nōne soluisse/contra officiū est?
Si furto quesita/sciens suscipiat/ut fraudet q̄ amise
rat/nōne cōtra officiū est? Est etiā cōtra officiū non
nūq̄ promissum soluere. sacramentū custodire. ut be
rodes/qui iurauit qm̄ quicq̄d petitus esset daret filie
berodiadis. ⁊ necem Joannis p̄stitit. ne p̄missum ne
garet. Nā de Iep̄te quid dicam/ qui imolauit filiam
suā/ que sibi victori prima occurrerat quo votū im
pleret quod spopōderat / ut quicquid sibi primū oc
currisset/offerreret deo? Melius fuerat nihil tale p̄mit
tere q̄ promissum soluere parricidio.

Hec quanti sit cōsiliū p̄spicere/nō ignoratis. Et
ideo eligatur leuita qui sacrariū custodiat/ ne fallat
cōsilio/ne fidē deserat/ne mortē timeat / ne quid intē
perātus gerat. ut specie ip̄a grauitatē p̄ferat. nec so
lū animū/ sed etiā oculos cōtinentes habere quē deceat
ne vel ip̄e frōtem sobrietatis/fortuit⁹ violet occurr⁹
Eū qui viderit mulierē ad cōcupiscendū eā/ iā adul
terauit eā in corde suo. Ita ut adulteriū/nō solū fac
ti colluuiōne/ sed etiā aspectus intētiōne cōmittatur.
Magna hec videant. ac nimis seuera. sed in magno
munere nō superflua. qm̄ tanta est leuitarū gratia/ ut
de his Moyses in benedictionib⁹ diceret. Date leui
veros eius. date leui manifestos eius. date leui for
tem suffragiū sui. et veritates eius viro sancto/ quē
temptauerunt in temptationibus. maledixerunt su
per aquam contradictionis. Cui dicit patri suor ma
tri sue / non noui te / ⁊ fratres suos non cognouit /

filios suos abou
niti tū cōsentiat
nihil in corde col
suo verba eius cu
sicut conferebat
suo non nouerunt
castitatis. p̄uoc
officiorū tēpora
tū aptum tempo
honestum est. fan
na est/ proponen
quis ergo manifest
nece domine vira
que ut gratiam pr

Ambrosiū accor
honesto Officiū
oris dicitur/ Qu

Secundus in que
sequens beatam
vires diuinitate Tr

Tractatus pri
mi/ non corporis
quid afferre vult
capitula.

Capitulum prim

et filios suos abdicauit/hic custodiet uerba tua. et testa
mentum tuum obseruabit. Illi ergo ueri eius et manifesti eius/qui
nihil in corde doli habeant. nihil fraudis occultent.
sed uerba eius custodiant. et in corde suo conferant/
sicut conferebat et Maria. qui suos parentes officio
suo non nouerint preferendos. qui uolutores oderint
castitatis. pudicitie uiscantur iniuriam. nouerint
officiorum tempora. quod maius/quod minus sit. quod
tibi aptum tempore est. et ut id solum sequatur/quod
honestum est. sane ubi duo honesta/ id quod honesti
us est/preponendum putent. hi iure benedicti. Si
quis ergo manifeste iustitias dei/incensum ponat/ be
nedic domine uirtutem ipsius. opera manuum eius sus
cipe. ut gratiam prophetice benedictionis inueniat.

Ambrosii doctoris eximii Liber primus in quo de
Honesto/Officiisque a fontibus quattuor honesti ex
oris differitur/Finit feliciter.

Secundus in quo de utili/Officiisque ad vitam com
sequendum beatam ualibus disputatur/incipit. et in
duos diuiditur Tractatus.

Tractatus primus ostendens solas uirtutes ani
mi/non corporis et externa que putantur bona / alt
quid afferre utilitatis ad vitam beatam/sex continet
capitula.

Capitulum primum duas habens partes.